

บทที่ ๒

พระบรมราชาธิราช แต่บัตินิต ม.ร.

รุ่น 1-20

ระหว่าง พ.ศ. 2518-2536

พระบรมราโชวาท*

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ครั้งที่ 1

ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วันพุธ ที่ 26 พฤศจิกายน 2518

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาเยี่ยมมหาวิทยาลัยรามคำแหง และมาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกในวาระนี้

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่ให้ปริญญาคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าและพระราชินี

ตามที่รายงานให้ทราบ มหาวิทยาลัยรามคำแหงนี้เป็นมหาวิทยาลัยในแบบที่ให้โอกาสแก่ผู้ปรารถนาวิชาความรู้ ให้เข้ามาศึกษาค้นคว้าวิทยาการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางและอย่างอิสระ จึงอำนวยความสะดวกได้มากในด้านสนับสนุนส่งเสริมบุคคลทั่วไป และโดยเฉพาะผู้ที่ทำการทำงานแล้วให้ได้ฟื้นฟูเพิ่มพูนความสามารถของตนทางด้านวิชาการ เพื่อนำไปปรับปรุงการงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยกฐานะหน้าที่ให้สูงขึ้น

มหาวิทยาลัยมีความมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งเสริมผู้ที่เข้ามาศึกษาดังนี้ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วทุกคนควรจะได้นำไปเป็นคติในการดำเนินชีวิต และการงานต่อไป' โดยทำความตั้งใจและความเพียรให้มั่นคง ในอันที่จะฝึกฝนและปรับปรุงตนเองในการทำงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ^๑ และสำคัญที่สุด ควรจะได้พยายามหาทางนำความคิดวิทยาการ ซึ่งอุตสาหกรรมศึกษาได้ด้วยยากนั้น มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อความเจริญมั่นคงของชาติบ้านเมืองของเรา

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มีชุมนุมพร้อมในพิธีนี้มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วกัน

* พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงครั้งที่ 1 (รุ่น 1, 2) ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วันพุธที่ 26 และวันพฤหัสบดีที่ 27 พ.ย. 2518 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ทรงกระทำพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราชด้วย

^๑ พระบรมราโชวาท คราวนี้ทรงเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษานำไปเป็นคติในการดำเนินชีวิตและการงาน เน้นเป็นการพัฒนาตนเอง ตามหลักการครองตน ครองคน และครองงาน โดยทรงเป็นเรื่องการทำความตั้งใจและความเพียรและการพยายามหาทางนำความคิดวิทยาการ มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

พระบรมราโชวาท

สำเนา

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วันพฤหัสบดี ที่ 27 พฤศจิกายน 2518

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นวาระที่สองในวันนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จทุกคนทั่วกัน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีจุดมุ่งหมายประการหนึ่ง ที่จะอำนวยประโยชน์ในด้านสนับสนุนส่งเสริมบุคคลทั่วไป และโดยเฉพาะผู้ที่ทำงานแล้ว ให้ได้ฟื้นฟูเพิ่มพูนความสามารถทางวิชาการของตน เพื่อจักได้นำไปปรับปรุงการงานให้เจริญขึ้น และยกฐานะหน้าที่ให้สูงขึ้น ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนควรจะได้มองเห็นเจตนาสำคัญนี้ และน้อมนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติดำเนินชีวิตและการงาน โดยตั้งใจและตั้งความเพียรให้มั่นคงในอันที่จะฝึกฝนปรับปรุงคนในการทำงาน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอยู่เสมอ สำคัญที่สุด จะต้องพยายามหาทางนำเอาความคิดวิทยาการ ที่อุตสาหกรรมศึกษาด้วยยากนั้น มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อความเจริญมั่นคงของบ้านเมือง

วันนี้* ใครจะกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า ในการทำงานใด ๆ ก็ตาม ผู้ปรารถนาความสำเร็จที่แท้จริงจะต้องมุ่งหมายแต่เฉพาะผลที่เป็นคุณประโยชน์ และจะต้องอดสาหะพยายามดำเนินงานทุกอย่างด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความละเอียดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผลและความสุจริตยุติธรรมโดยไม่ทอดยอ จึงจะบรรลุผลสำเร็จที่สมบูรณ์และเป็นเกียรติยั่งยืนอยู่ตลอดไปได้ มิฉะนั้น อาจทำลายส่วนรวมและทำลายคุณความดีต่าง ๆ จนพินาศย่อยยับไปพร้อมกับผืนแผ่นดิน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกายกำลังใจและกำลังความคิดอันเข้มแข็ง ที่จะประกอบกรณียกิจเพื่อตนเองและประเทศชาติ ทั้งให้มีความสุขความสำเร็จในสิ่งที่ตั้งปวง และขอทุกท่านที่มาร่วมประชุม ณ ที่นี้มีความสุขเจริญสวัสดิ์ทั่วกัน

* หลักการทำงานเพื่อบรรลุความสำเร็จ

* มีความอดสาหะพยายามดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ ประกอบด้วยเหตุผลและความสุจริตยุติธรรมโดยไม่ทอดยอ

พระบรมราโชวาท⁴

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 19 ธันวาคม 2520

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในวันนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจกรรมของมหาวิทยาลัยเจริญมาด้วยดีทุก ๆ ด้าน การที่มหาวิทยาลัยเปิดบรรยายวิชาต่าง ๆ ทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์นั้น นอกจากจะได้ประโยชน์แก่นักศึกษาแล้ว ย่อมได้ประโยชน์แก่ผู้สนใจอื่น ๆ ที่จะหาโอกาสศึกษาเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นได้ด้วย

ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัย และได้รับความสำเร็จในการศึกษา

นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีอิสระในการศึกษามาก เพราะมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้เล่าเรียนด้วยตนเองได้ตามความสมัครใจ ไม่บังคับว่าจะต้องเข้าเรียนในชั้น การให้การศึกษาตามระบบนี้ ทำให้นักศึกษาต้องระมัดระวังควบคุมตัวเองเป็นพิเศษ ต้องเอาใจใส่ในการเรียน และต้องขยันหมั่นเพียรกันจริง ๆ มิฉะนั้นจะเรียนให้สำเร็จได้โดยยาก ข้อนี้ทำให้เกิดผลดีอย่างหนึ่งแก่บัณฑิตทุกคนที่ผ่านการศึกษามาโดยตลอด⁵ คือทำให้มีความอดสาหะพยายาม และมีความเข้มแข็งในจิตใจ รู้จักข่มใจ รู้จักบังคับควบคุมตัวเองได้เป็นอย่างดี ต่อไป ไม่ว่าจะประกอบกิจการงานสิ่งใด ก็จะสามารถทำให้สำเร็จลุล่วงได้ไม่ยาก ทำให้มั่นใจได้ว่าจะประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองในชีวิตอย่างแน่นอน ในวันนี้ จึงใคร่ขอเตือนบัณฑิตทุกคน ให้ตั้งใจรักษาลักษณะนิสัยและจิตใจที่เข้มแข็งซึ่งมีอยู่แล้วนี้ไว้อย่าให้เสื่อมถอย เพื่อจักได้สามารถประกอบกรณียกิจที่สำคัญยิ่งกว่าการเล่าเรียน อันได้แก่งานส่วนรวมของประเทศชาติ ให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำพาชาติบ้านเมืองของเราให้ดำเนินก้าวหน้าไปได้ด้วยความเจริญ ความมั่นคง และความผาสุก

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อม ทั้งด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงไปสู่ความดีและความเจริญได้ทุกอย่าง และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในวันนี้ ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อไป

⁴ พระบรมราโชวาท แต่บัณฑิต มร. รุ่น 3 (วันแรก)

⁵ ลักษณะนิสัยและจิตใจที่เข้มแข็งอันเป็นคุณลักษณะของบัณฑิต มร. ที่ทรงเน้น

พระบรมราชาวาท⁶
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 20 ธันวาคม 2520

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกเป็นวาระที่สอง และขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้นั้น จำเป็นจะต้องมีจิตใจเข้มแข็ง ในการระมัดระวังบังคับตนเอง และจะต้องมีความอดสาหะพากเพียรเป็นอย่างมาก เมื่อบัณฑิตมีความเข้มแข็งและความเพียรพยายามอย่างสูงอยู่แล้ว จึงควรจะรักษาไว้ สำหรับใช้ประกอบกิจการที่ยิ่งใหญ่และสำคัญยิ่งขึ้นไปในภายหน้า เพื่อจักได้สามารถดำเนินงานส่วนรวมของชาติให้ลุล่วงไปด้วยดี

วันนี้ใครจะขอให้ท่านทั้งหลายนำเอาประสบการณ์ที่ได้ผ่านพบมา มาคิดพิจารณาอีกครั้งว่าการที่แต่ละคนมีอิสระมากในการเล่าเรียนนั้น ทำให้พลาดพลั้งเสียผลในการศึกษาและอื่น ๆ ได้ง่ายที่สุดยังมีอิสระมากขึ้นเท่าใด ก็ต้องมีการข่มใจ บังคับใจมากขึ้นเท่านั้นหาไม่แล้วจะมาเป็นบัณฑิตอย่างนี้ไม่ได้ การข่มใจบังคับตนเอง ให้ขะมักเขม้นเรียนอยู่ด้วยความหมั่นขยันนั้น ที่จริงก็คือการตั้งระเบียบข้อบังคับ หรือการกำหนดวินัยที่ดีให้แก่ตนเอง เห็นได้ว่าอิสรภาพกับวินัยซึ่งดูเผินๆ เหมือนกับเป็นสิ่งตรงข้ามกันนั้น แท้จริงเป็นของคู่กัน ทั้งจำเป็นจะต้องใช้ควบคู่กันเพื่อให้ควบคุมกันอยู่เสมอ มิฉะนั้น จะหวังผลที่ดีอันพึงประสงค์ไม่ได้ อย่างท่านทั้งหลายซึ่งมีความรู้ ความคิด สติปัญญา สามารถที่จะสร้างประโยชน์ต่าง ๆ ได้พร้อมมูลอยู่นี้ ถ้าขาดวินัย ก็อาจปล่อยตัวปล่อยใจให้เป็นไปตามความสะดวกสบาย ทำให้สูญเสียประโยชน์ที่พึงจะได้ไปเปล่า ๆ เท่ากับได้เบียดเบียนทำลายตนเองและทำลายผู้อื่นให้เสียหายด้วยอย่างน่าตำหนิที่สุด เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นที่ทุกคนจะต้องใช้วินัยบังคับ คือบังคับให้ทำความดีความเจริญให้แก่ตน และเผื่อแผ่ความดีความเจริญนั้นแก่ผู้อื่นพร้อมกันไปด้วย ยิ่งฉลาดสามารถเพียงใด ก็ต้องปฏิบัติให้เคร่งครัดยิ่งขึ้นเพียงนั้น

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อม ทั้งด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงไปสู่ความดี และความเจริญได้ทุกอย่างและขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในที่นี้ ประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ทุกเมื่อไป

⁶ พระบรมราชาวาท แต่บัณฑิต มร. (รุ่น 3) วันที่ 2

⁷ ทรงเน้นให้บัณฑิตนำประสบการณ์มาคิดพิจารณา เรื่อง “การข่มใจ บังคับตนเอง” ซึ่งเป็นคุณธรรม หรือวินัย บังคับให้ทำความดีความเจริญให้แก่ตน

พระบรมราชาวาท^๘

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพุธ ที่ 21 ธันวาคม 2520

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิต ณ ที่นี้เป็นใจความว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีอิสระมากทั้งในการเรียนและอื่น ๆ ผู้ที่เรียนสำเร็จได้ จึงต้องเป็นผู้ที่มีวินัยควบคุมบังคับตนเองอย่างเข้มงวด โดยความจริงดังนี้ ทำให้เห็นว่า อิศรภาพกับวินัยนั้นเป็นของที่จะต้องใช้ควบคู่กันเสมอ เพื่อควบคุมกัน มิฉะนั้น การทำตามใจตัวเองอย่างอิสระ จะทำให้เสียประโยชน์และเกิดความเสียหาย^๙ จึงได้ขอให้บัณฑิตรักษาความมีวินัยไว้ให้มั่นคง เพื่อนำมาใช้ในการทำงานสร้างประโยชน์ตนประโยชน์ผู้อื่นให้สำเร็จผลอันสมบูรณ์

วันนี้ ใครจะขอกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า การที่ตัวท่านมีโอกาสได้เล่าเรียนจนสำเร็จ มีความรู้ความสามารถเหนือกว่าผู้อื่นอีกเป็นอันมากแล้วนั้น ย่อมทำให้เกิดภาระสำคัญขึ้นที่จะต้องทำตัวทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน และการที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์ส่วนรวมต้องทำความคิดความเห็นให้กระจ่างถึงความสำคัญของส่วนรวม ว่าถ้าความมั่นคงและความเป็นปรกติเรียบร้อยของส่วนรวมมิได้มีอยู่แล้ว ตนเองจะไปมีความสุขความเจริญอยู่คนเดียวได้^{๑๐} ทุกคนจึงจำเป็นต้องนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตัว และยกประโยชน์ส่วนรวมไว้เหนือประโยชน์อย่างอื่น เมื่อจะทำการงานเพื่อสร้างเสริมประโยชน์อันใดจะต้องไม่ให้ขัดกับประโยชน์ส่วนรวม หรือเบียดเบียนประโยชน์ส่วนรวมให้เสียหายเพราะจะทำให้ประโยชน์ส่วนตัวหรือส่วนเฉพาะนั้นเสียหายไปด้วย การทำงานทุกอย่างจำเป็นต้องให้ได้ประโยชน์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ประโยชน์นั้นจึงจะสมบูรณ์และมั่นคงถาวร เป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อม ทั้งด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงไปสู่ความดีและความเจริญได้ทุกอย่าง และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในที่นี้ ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อไป

^๘ พระบรมราชาวาท แต่บัณฑิต มร. รุ่น 3 วันที่ 3

^๙ ทรงเน้นเรื่องการศึกษาที่บัณฑิตจะต้องรักษาวินัยให้มั่นคง เพื่อสร้างประโยชน์ตนและผู้อื่นให้สมบูรณ์

^{๑๐} ทรงเน้นให้บัณฑิต เน้นนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตัว ในการทำงาน (จริยธรรมในการทำงานเพื่อชาติ)

พระบรมราโชวาท¹¹

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ 22 ธันวาคม 2520

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เมื่อวันก่อน ๆ ถึงอิสรภาพกับวินัย ซึ่งจะต้องใช้ควบคู่กันไปในการกระทำทุกอย่าง เพื่อให้เกิดประโยชน์ และได้พูดถึงการทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติว่า การที่บุคคลจะทำสำเร็จได้ จำเป็นจะต้องเข้าใจถึงความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมแจ้งชัดก่อน จึงจะทราบชัดถึงวิถีทางที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ของชาติ ให้สำเร็จได้ตามจุดหมายที่มุ่งประสงค์

วันนี้ ขอกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า การสร้างความสำเร็จในกิจการงานทุกอย่างทุกระดับ รวมทั้งความสำเร็จในชีวิตของแต่ละคนด้วยนั้น¹² ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญประกอบกันถึงสามส่วน ส่วนที่หนึ่ง คือความรู้และความชำนาญทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐาน หรือเป็นเครื่องมือปฏิบัติงานแท้ ๆ ส่วนที่สอง คือความละเอียดถี่ถ้วน ความตั้งใจ และความอุสาหะพยายาม ซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ทำการได้ไม่ผิดพลาดบกพร่องและสำเร็จลุล่วงได้ตลอด ไม่ถึงขั้นว่างเปล่าเสียกลางคัน ส่วนที่สามนั้น ได้แก่สติความระลึกรู้ตัว และปัญญาความรู้ชัด หรือความเฉลียวฉลาดที่จะหยุดคิดพิจารณาถึงที่จะทำค่าที่จะพูดทุกอย่าง ให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงตรงตามกระบวนการของเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้ดำเนินชีวิตและการงานไปในทางเจริญ และบรรลุความสำเร็จที่สมบูรณ์ได้ในการที่แต่ละคนจะออกไปประกอบกิจการงานสร้างกมลเจริญกมลสำเร็จแก่ตนเองส่วนรวมต่อไป จึงขอให้ตั้งใจพยายามใช้ปัจจัยทั้งสามส่วนนี้ให้ครบถ้วนทุกกรณีไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อม ทั้งด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงไปสู่ความดีและความเจริญได้ทุกอย่าง และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในวันนี้ ประสบแต่ความสุขความสวัสดิตลอดทุกเมื่อไป

¹¹พระบรมราโชวาท แต่บัณฑิต มร. วัน 3 วันที่ 4

¹²ปัจจัยสำคัญ 3 ส่วน เพื่อสร้างความสำเร็จในกิจการงานและชีวิต

พระบรมราโชวาท¹³

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ 26 ตุลาคม 2521

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงและมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยได้พยายามอย่างเต็มที่ในอันที่จะดำเนินกิจการให้ก้าวหน้าและเป็นผลดีให้ครบถ้วนทุกๆ ด้านเพื่อประโยชน์ของนักศึกษา ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

มหาวิทยาลัยรามคำแหงเปิดโอกาสให้นักศึกษาเล่าเรียนวิชาต่างๆ อย่างกว้างขวางและอิสระมาก จึงเป็นหน้าที่ของนักศึกษาที่จะต้องระมัดระวังควบคุมตัวเองเป็นพิเศษ ให้ได้รับการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ให้โดยสมบูรณ์ การศึกษาในมหาวิทยาลัย กล่าวตามหลัก ควรจะได้แก่การสร้างเสริมความสามารถและความเจริญงอกงามของบุคคล ในทางวิชาการส่วนหนึ่ง ในทางความคิดอีกส่วนหนึ่งซึ่งเมื่อรวมกันแล้วจะทำให้บุคคลที่รวมพลัง สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานใหญ่ๆ ของส่วนรวมให้สำเร็จได้ วิชา กับ ความคิด ถ้าพิจารณาดูจะเห็นว่า ความคิดเป็นตัวนำวิชา คือความคิดจะต้องเกิดขึ้นก่อน จึงจะนำเอาวิชามาใช้ได้ แต่การคิดนั้นอาจคิดได้หลายอย่าง จะคิดให้วิเศษ คือคิดแล้วทำให้เจริญงอกงามก็ได้ จะคิดให้หายนะ คือคิดแล้วทำให้พินาศเสียหายก็ได้¹⁴ การคิดให้เจริญจึงต้องมีหลักอาศัย หมายความว่าเมื่อคิดเรื่องใดสิ่งใด ต้องตั้งใจให้มั่นคงในความเป็นกลางไม่ปล่อยให้อคติอย่างหนึ่งอย่างใดครอบงำ ให้มีแต่ความจริงใจอันเที่ยงตรงตามเหตุผลตามผลที่ถูกแท้และเป็นธรรม ซึ่งจะทำให้ยังทราบถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ที่แท้จริงของภารกิจที่จะทำ พร้อมทั้งวิถีทางที่จะทำการนั้นโดยถูกถ้วนแน่นอน และเมื่อความคิดเช่นนี้เกิดขึ้นแล้ว ก็จะสามารถนำเอาวิชาการมาใช้สร้างสรรค์ประโยชน์ ความสำเร็จ และความเจริญให้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม บัณฑิตจึงควรจะได้ศึกษาพิจารณาเรื่องความคิดให้แจ่มแจ้งเสียแต่บัดนี้ เพื่อประโยชน์อันยั่งยืนของตนและของประเทศชาติในกาลเบื้องหน้าต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงานและในการครองชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์จงทั่วกัน

¹³พระบรมราโชวาท แด่บัณฑิต มร. รุ่น 4 วันที่ 1

¹⁴ทรงเน้นเรื่องการนำวิชาไปใช้ โดยต้องมีความคิดให้เจริญ ทรงชี้หลักความคิดให้เจริญ 2 ประการ

พระบรมราโชวาท¹⁵

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันศุกร์ ที่ 27 ตุลาคม 2521

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เมื่อวันวานเป็นความว่า วิชาการกับความคิด เป็นปัจจัยคู่กันสำหรับใช้ทำงานใหญ่ ๆ ของส่วนรวมให้บังเกิดผล และว่าความคิดเป็นตัวการสำคัญ จะต้องเกิดขึ้นก่อน จึงจะนำวิชาการมาใช้ได้ แต่การคิดนั้น จะคิดให้เจริญหรือให้วิบัติก็ได้ จึงต้องคิดให้ดี ให้มีหลักอาศัย คือเมื่อจะคิดสิ่งใดเรื่องใดต้องตั้งใจให้เที่ยงตรง ปราศจากอคติ ทั้งให้มันคงอยู่ในเหตุในผลที่ถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดเป็นปัญญา คือความรู้อันกระจ่างชัด ที่ทำให้มองเห็นความจริง และหยั่งทราบถึงจุดมุ่งหมายที่แท้ของสิ่งนั้น ๆ เมื่อปัญญาเกิดขึ้นก็เห็นทางปฏิบัติ และสามารถนำวิชาการมาสร้างสรรค์ความสำเร็จและความเจริญได้ตามประสงค์

การใช้ความคิดอ่านที่เป็นปัญญาดังกล่าวนั้น จำเป็นต้องฝึกหัดปฏิบัติอยู่เสมอเป็นประจำ ในทุกกรณี จึงจะมันคงแข็งแรง มิฉะนั้นปัญญาจะไม่เกิดขึ้นให้ท่านจะยึดถือเอาเป็นประโยชน์ได้ ทันทกรณี ดั่งนั้น ไม่ว่าจะมีความรู้สิ่งใดให้คิดให้ทำ ไม่ว่าจะประสบพบเรื่องใดปัญหาใด ขอให้คิดพิจารณา จนรู้ชัดอยู่เสมอจงทุกคราวไป การฝึกปัญญานี้ ถ้าพากเพียรฝึกกันจริง ๆ เป็นประจำแล้ว ไม่ช้าไม่นานก็จะปฏิบัติได้เป็นปรกติหรือเป็นนิสัยต่อไปก็จะสามารถจำแนกแยกแยะความจริงความเท็จ และสิ่งที่เป็นคุณเป็นโทษได้ถูกต้องคล่องแคล่วโดยอัตโนมัติ แล้วท่านก็จะมีศรัทธาความนิยม ยึดมั่นในความดีขึ้นในตัวเอง จะมีความรู้สึกผิดชอบ มีความข่มใจและความอดอมอดงดเว้นในการ กระทำอันทุจริต เบียดเบียน เห็นแก่ตัวทั้งหมดได้ เป็นประกันให้สามารถช่วยตัวเอง ให้ทำงาน สำเร็จก้าวหน้าได้โดยสวัสดิและมันคง บัณฑิตทั้งหลายจึงควรอย่างยิ่งที่จะฝึกฝนปัญญาของ ตน ๆ ให้บังเกิดผลเป็นประโยชน์ขึ้นจริง ๆ ให้เป็นที่ประจักษ์

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุขและความสำเร็จ ทั้งในชีวิตและหน้าที่การงาน และให้มีความเจริญก้าวหน้าตามที่มุ่งประสงค์จงทุกประการ

¹⁵พระบรมราโชวาท แด่บัณฑิต มร. รุ่น 4 วันที่ 2

¹⁶ทรงเน้นถึงการฝึกปัญญาของบัณฑิต ซึ่งเกิดจากหลักการคิดให้เจริญ 2 ประการในวันก่อน เพื่อให้เกิดประโยชน์จริงและเป็น ประจักษ์

พระบรมราโชวาท¹⁷
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ 28 ตุลาคม 2521

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่งเป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ทั่วกันทุกคน

เมื่อวันก่อนข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ เป็นความสำคัญว่า วิชาการกับความคิดเป็นปัจจัยสำคัญคู่กัน สำหรับใช้ในการทำงานใหญ่ ๆ ของส่วนรวม ความคิดที่จะช่วยให้นำเอาวิชาการมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้แท้จริงนั้น จะต้องเป็นความคิดที่กระจ่างแจ่มใส และมั่นคง อยู่ในความถูกต้องเที่ยงตรงตามเหตุผลและคุณธรรม อันจัดเป็นปัญญา นอกจากนั้นยังได้กล่าวด้วยว่า การฝึกปัญญานั้นจำเป็นต้องพากเพียรปฏิบัติจริง ๆ ให้เกิดเป็นนิสัย ปัญญาจึงจะถาวรมั่นคง เมื่อทำให้ปัญญาเกิดขึ้นได้เป็นปรกติแล้ว ก็จะสามารถจำแนกความจริงความเท็จ ความดีความชั่ว ได้โดยถูกต้อง และจะเกิดความนิยมยึดมั่นในความดี มีความรู้สึกผิดชอบ มีความออมอดงดเว้นในการกระทำอันเป็นทุจริตได้โดยอัตโนมัติ ความดีความเจริญก็จะเพิ่มพูนขึ้นมาเอง

วันนี้ข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านว่า ผู้ที่มีปัญญาสามารถจะทำการงานสำคัญ ๆ ให้เป็นหลักเป็นกำลังของบ้านเมืองต่อไปได้นั้น¹⁸ จะต้องเป็นผู้ที่หนักแน่นในสัจจะ คือต้องมีจริงพร้อมทั้งในคำพูด ในการกระทำ ในบุคคลอื่น และในตนเอง สิ่งใดที่ตั้งใจจริงจะทำหรือจะงดเว้นต้องปฏิบัติให้ได้โดยเคร่งครัดครบถ้วน นอกจากนั้น ยังจะต้องรู้ตระหนักแนในการสละ อันได้แก่การสละสำคัญสองประการ คือสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ที่ยิ่งใหญ่กว่าและเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัวประการหนึ่ง กับสละความคิดจิตใจอันต่ำทรามต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง จึงจะเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของคนทั้งปวง และเมื่อทำการงานใด จึงจะสามารถดำรงตำแหน่งหน้าที่โดยมีความเจริญมั่นคงได้ตลอดไป บัณฑิตทั้งปวง ถือว่าเป็นผู้มีโอกาสที่จะทำงานสำคัญของแผ่นดินต่อไป ขอให้ศึกษาพิจารณาคุณธรรมดังที่ได้กล่าวให้ทราบชัดเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้บังเกิดประโยชน์แท้จริงแก่ตนแก่ส่วนรวมต่อไป

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จและความสุขและความสำเร็จในการครองชีวิตและในการงานทั้งมีความก้าวหน้ารุ่งเรืองทุกประการตามที่มุ่งปรารถนาไว้จงทั่วกัน

¹⁷ พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 4 วันที่ 3

¹⁸ ทรงเน้นให้บัณฑิตปฏิบัติตามคุณธรรม 2 ประการ คือ เป็นผู้หนักแน่นในสัจจะและต้องรู้จักสละประโยชน์ส่วนตัว และความคิดจิตใจที่ต่ำทราม จึงจะเจริญในหน้าที่การงานอย่างมั่นคงได้

พระบรมราโชวาท^{18(a)}

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารสวนอัมพร

วันอาทิตย์ ที่ 9 ธันวาคม 2522

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2521 ในวันนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยทุกๆ ด้าน ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัย และกับบัณฑิตใหม่ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

บัณฑิตทั้งหลายย่อมต้องมุ่งหวังความเจริญและความสำเร็จในชีวิตการทำงานในเบื้องหน้า¹⁹ ความสำเร็จนี้จะเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ปฏิบัติจะต้องอาศัย กำลังเครื่องเกื้อกูลส่งเสริมประกอบพร้อมกันหลายอย่าง ทั้งทางกาย ทางความรู้ และทางจิตใจ โอกาสนี้จึงจะขอพูดถึงเรื่อง “กำลัง” ที่เป็นหลักเป็นประธานสำหรับอุดหนุนการทำงานให้ทราบไว้ เพื่อความสำเร็จและความก้าวหน้าของทุกคน กำลังสำคัญอันดับแรกคือกำลังศรัทธา ไม่ว่าจะทำงานอะไรกับใคร เพื่อสิ่งใด ถ้าหากขาดความเชื่อถือในงาน ในบุคคล ในเป้าหมายแล้ว จะหากำลัง อันใดมาบันดาลใจให้ชวนชวนในการทำงานมิได้เลย และก็ยากที่ผลสำเร็จหรือความพอใจจะบังเกิดขึ้นได้ดังใจหมาย ดังนั้น เมื่อจะทำการงาน จึงจำเป็นต้องปลุกศรัทธาให้มีขึ้นก่อน มิฉะนั้นการปฏิบัติจะเสียประโยชน์ทุกอย่าง ทั้งส่วนตัว ทั้งส่วนรวม การปลุกศรัทธานั้น ต้องไม่ใช้การขอมตัว ปลอ่ยใจให้เชื่อถือตามที่ถูกชักจูง ชี้นำ หรือยั่วยุ ศรัทธาที่พึงประสงค์มีทางสร้างขึ้นได้ทางเดียว ด้วยการเข้าไปเพ่งพินิจ ด้วยความคิดจิตใจที่หนักแน่น เป็นกลาง และมีเหตุผลพร้อมมูล เมื่อได้พิจารณาเห็นถ่องแท้ถึงคุณค่าถึงประโยชน์ในสิ่งนั้น คนนั้น ผลนั้นแล้ว ศรัทธาอันมั่นคงแน่นแฟ้น จะเกิดขึ้นเอง ทั้งจะนำกำลังอื่น ๆ เช่น ความกระตือรือร้น ความชวนชวนพากเพียรพร้อมทั้ง ความคิดความฉลาด ให้เกิดขึ้นเกื้อกูลกันพร้อม ทำให้การงานดำเนินไปได้โดยราบรื่นไม่ชักช้า และสัมฤทธิ์ผลสมบูรณ์ตามที่ประสงค์ บัณฑิตจึงควรศึกษาพิจารณาเรื่องกำลังศรัทธานี้ให้กระจ่าง และให้เกิดประโยชน์แก่ตัวจริง ๆ

ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่ การงานจงทั่วกันทุกคน

^{18(a)} พระบรมราโชวาท แก่บัณฑิต มร. รุ่น 5 (วันที่ 1)

¹⁹ พระบรมราโชวาท เรื่องความสำเร็จในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยกำลัง คือปลุกศรัทธา เป็นข้อแรก

พระบรมราโชวาท²⁰

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารสวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 10 ธันวาคม 2522

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2521 เป็นวาระที่สอง ขอแสดงความชื่นชมอย่างมากกับท่านที่ได้รับเกียรติ และความสำเร็จในครั้งนี้

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การที่จะปฏิบัติ กิจการงานให้สำเร็จล่วงด้วยดีนั้น บุคคลจำเป็นต้องมี “กำลัง” หลายอย่างประกอบพร้อมกันเป็น เครื่องเกื้อกูลส่งเสริม กำลังสำคัญอย่างแรกคือกำลังศรัทธา ที่มีต่องาน ต่อเป้าหมายของงานที่ทำ และได้กล่าวด้วยว่า ศรัทธาที่เกิดขึ้นจากความเพ่งพิจารณาด้วยใจที่เป็นกลางประกอบด้วยเหตุผล จนเห็นคุณค่าและประโยชน์อย่างกระจ่างชัดแล้วนั้น คือศรัทธาที่ถูกต้อง เป็นตัวกำลังแท้ที่บุคคล ต้องการมาส่งเสริมการทำงาน

²¹กำลังที่สองต่อมาคือกำลังความเพียร ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว ก็เห็นได้ว่าเป็นผล ประการหนึ่งที่เกิดมาตามต่อจากศรัทธาที่กล่าวมานั้นเอง ความเพียรที่จะเป็นกำลังได้ต้องมีลักษณะ แข็งกล้า ไม่ย่อห่อนเสื่อมคลายด้วยอุปสรรค ด้วยความยากลำบากเหน็ดเหนื่อยประการใดๆ หากแต่อดสู่อุตสาหะพยายามกระทำเรื่อยไปไม่ถอยหลัง แม้หยุดมือ ก็ยังพยายามติดต่อไปไม่ทอดธุระ กำลังความเพียรจึงทำให้การงานไม่ชะงักล่าช้ามีแต่ดำเนินรุดหน้าเป็นลำดับไปจนบรรลุความสำเร็จ โดยไม่มีสิ่งใดจะยับยั้งขัดขวางได้ ท่านทั้งหลายจึงควรศึกษาพิจารณากำลังความเพียรนี้ให้เห็นจริง ให้เข้าใจชัด ด้วยความรู้ ความฉลาดของท่านแล้วตั้งใจให้มั่นคง ที่จะนำความเพียรของท่านมาใช้ ให้ถูกต้องตามวิถีทาง คือ เพื่อที่จะกำจัดความเสื่อมให้หมดไป และระวังป้องกันความเสื่อมนั้น มิให้เกิดขึ้นใหม่ เพียรที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้เกิดขึ้น และระวังรักษาไว้มิให้เสื่อมสลาย ประโยชน์และความสุขทั้งในส่วนตัวในส่วนรวมก็จะสำเร็จขึ้นพร้อม และดำรงมั่นคงอยู่ได้ตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรือง ในหน้าที่การงานทุกอย่างตามที่ปรารถนา และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้มีความสวัสดิโดยทั่วกัน

²⁰พระบรมราโชวาท แก่บัณฑิต มร. รุ่น 5 (วันที่ 2)

²¹กำลังคือความเพียร (เป็นข้อ 2)

พระบรมราโชวาท²²

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารสวนอัมพร

วันอังคาร ที่ 11 ธันวาคม 2522

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2521 อีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมอย่างมากกับท่านที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

สองครวก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงกำลังที่เป็นปัจจัยสำคัญ สำหรับส่งเสริมในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นความว่า ศรัทธาเป็นกำลังกระตุ้นเตือนให้เกิดความกระตือรือร้น ความนิยมชวนชววย และสติปัญญาในการทำงาน ความอดสาหะ พากเพียรเป็นกำลังกำจัดอุปสรรคและนำส่งให้ก้าวหน้า ผู้ที่หวังความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า ควรจะได้ศึกษาและอบรมฝึกฝนกำลังทั้งนั้นให้เกิดขึ้นในตนเองให้กล้าแข็งและมั่นคง

วันนี้จะพูดถึงกำลังสำคัญอย่างอื่นต่อไป²³ อย่างหนึ่งคือกำลังสติ หรือกำลังแห่งความ ระลึกรู้ การทำงานนั้น ถึงแม้ทำด้วยความศรัทธา ด้วยความหมั่นขยันไม่ทอดทิ้งก็ยังมีช่องมีคราว ที่อาจจะเสียหายบกพร่องได้ ในขณะที่เมื่อมีความประมาทผลพลั้งเกิดขึ้นนั้นก็ปฏิบัติงานจึงต้อง ระมัดระวัง ควบคุมสติให้ได้อยู่เสมอ เพื่อให้รู้เท่าทันสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา ความรอบคอบ ละเอียดถี่ถ้วนก็จะมีขึ้น เป็นเครื่องป้องกันความเสียหายและอันตรายมิให้เข้ามาถึงตัว อีกอย่าง หนึ่งนอกจากความมีสติ²⁴ คือกำลังความตั้งใจ ซึ่งในที่นี้ หมายถึงความสามารถควบคุมจิตใจให้ สงบและหนักแน่นมั่นคง ควบคุมความคิดให้อยู่ในระเบียบ ให้คิดอ่านอยู่แต่ในเรื่องหรือในภารกิจ ที่ต้องการจะทำให้สำเร็จ ไม่ปล่อยให้คิดฟุ้งซ่านไปในเรื่องต่างๆ นอกจุดหมายอันพึงประสงค์ กำลังความตั้งใจนี้ช่วยให้รู้ให้เข้าใจเรื่องราวและปัญหาต่างๆ ได้กระจ่าง ให้คิดเห็นช่องทางและวิธี การปฏิบัติงานได้แจ่มแจ้งชัดเจน และรวดเร็ว ไม่มีความลังเลสงสัย หรือพะวักพะวนด้วยสิ่งกวน กายกวนใจใดๆ เป็นเครื่องกีดขวาง บัณฑิตทั้งหลายจึงควรศึกษาพิจารณาและฝึกฝนกำลังความ ระลึกรู้และความตั้งใจดังกล่าว ให้มีพร้อม เพื่อความสำเร็จ ความเจริญมั่นคงของตน ของชาติบ้านเมืองในเบื้องหน้าต่อไป

ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จและความก้าวหน้ารุ่งเรืองทุกประการในชีวิตสมตาม ที่ตั้งใจปรารถนาทุก ๆ คน

²² พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 5 (วันที่ 3)

²³ กำลังสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ สติ (เป็นข้อ 3)

²⁴ กำลังประการที่ 4 คือ ความตั้งใจ

พระบรมราโชวาท²⁵

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารสวนอัมพร

วันพุธ ที่ 12 ธันวาคม 2522

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงรุ่นปีการศึกษา 2521 อีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สี่ ขอแสดงความชื่นชมอย่างมากระหว่างกัน ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อคราวก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงคุณธรรมอันเป็นกำลังส่งเสริมให้บุคคลปฏิบัติงานให้บรรลุถึงความสำเร็จและความเจริญในชีวิตไว้รวมสี่ข้อ ข้อหนึ่งคือศรัทธา ความเชื่อถือ ที่เกิดจากจิตใจที่หนักแน่นเป็นกลาง ประกอบด้วยเหตุผล ซึ่งเป็นกำลังกระตุ้นให้เกิดความนิยมยินดีในงานของตัว และกระตือรือร้นขวนขวายที่จะกระทำด้วยความพึงพอใจ ข้อที่สองคือความเพียรที่มีลักษณะกล้าแข็งไม่ขาดสาย ซึ่งเป็นเหตุทำให้เหนียวแน่นอดทน ไม่ท้อถอย ช่วยให้ดำเนินการงานก้าวหน้าเรื่อยไปเป็นลำดับ ข้อที่สามคือสติ ความระลึกรู้สถานะหน้าที่ของตัวเอง เหตุการณ์ความเป็นไปซึ่งทำให้เกิดความรอบคอบระมัดระวังตัว ป้องกันมิให้การทำงานผิดพลาดบกพร่อง เสียหาย ข้อที่สี่คือความตั้งใจมั่น ซึ่งช่วยให้สามารถควบคุมความคิดจิตใจสงบอยู่ในระเบียบ ตั้งมั่นในการงานได้ตลอดเวลา ไม่หวั่นไหว เผลอพลั้ง และลังเลสงสัย

²⁶วันนี้จะพูดถึงปัญญา ความรู้ชัด ซึ่งเป็นกำลังสำคัญสำหรับการพิจารณาวินิจฉัยตัดสินปัญหาและเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะต้องผ่านพบในการปฏิบัติงาน ความรู้ชัดนี้หมายถึงความรู้ที่กระจ่างถูกต้องตามเหตุผลและความจริง เกิดขึ้นได้โดยอาศัยความรู้อันกว้างขวาง ที่ได้รู้ได้เห็น ได้ศึกษาลงเฝ้ามาแล้ว เป็นเนื้อหา อาศัยสติ ความระลึกรู้ และความมีใจสงบตั้งมั่นในความเป็นกลาง ไม่หวั่นไหวด้วยอคติ เป็นพื้นฐานรองรับ และเป็นเครื่องพิจารณากั่นกรอง สำเร็จเป็นความรู้ ความเห็นที่ชัดเจนถูกต้อง ทำให้สามารถวินิจฉัยชี้ชัดในกรณีทั้งปวงได้แม่นยำถูกต้อง ผู้ที่กำลังปัญญาจึงรู้จริงและรู้ซึ่ง มองเห็นปัญหาและภารกิจของตนได้ชัดเจนโดยตลอดหมดทุกอย่าง และสามารถปฏิบัติบริหารให้สำเร็จเรียบร้อยได้โดยยุติธรรมถูกต้อง บัณฑิตทั้งหลายสมควรอย่างยิ่งที่จะอบรมกำลังปัญญานี้ให้เกิดขึ้น เพื่อความสำเร็จและความเจริญผาสุกของตนและของบ้านเมือง อันเป็นที่พึงที่อาศัยของทุกคน

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จ มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ดังที่มุ่งหวังไว้
ทุกประการ

²⁵ พระบรมราโชวาท แก่บัณฑิต มร. รุ่น 5 (วันที่ 4)

²⁶ กำลังสำคัญข้อ 5 คือ ปัญญา

พระบรมราโชวาท²⁷

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารสวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ 13 ธันวาคม 2522

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง เป็นคำรบห้าในวันนี้ และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อคราวก่อนๆ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงคุณธรรมห้าประการ ที่เป็นพลังกำลังส่งเสริมและหนุนนำให้บุคคลประสบผลสำเร็จในการทำงาน กำลังห้าประการนั้น อย่างแรกคือความมีศรัทธาที่ถูกต้อง ได้แก่ความเชื่อถืออันประกอบด้วยความเพ่งพินิจด้วยใจที่มั่นคงเป็นกลาง จนเกิดความกระจำเริญแจ่มแจ้ง อย่างที่สองคือความอดสาหะพากเพียรที่กล้าแข็ง และไม่ขาดสาย ในอันที่จะกำจัดความเลื่อมและเสริมสร้างความดีความเจริญ อย่างที่สามคือ ความระลึกรู้เท่าทัน ระมัดระวังการกระทำของตัวอยู่ตลอดเวลา ไม่ให้ประมาทพลาดพลั้งจนการงานต้องบกพร่องเสียหาย อย่างที่สี่คือความตั้งใจมั่นคง ให้ความคิดอ่านเป็นระเบียบ รวมถึงในการงานที่ต้องการจะทำ ไม่ฟุ้งซ่านไปในเรื่องอื่น ๆ ที่มีใจจุดประสงค์ อย่างที่ห้าคือปัญญาความรู้ชัด หรือความรู้ตลอดแจ่มแจ้งในงานและวิธีจะปฏิบัติบริหารงานโดยถูกต้องเที่ยงตรง

คุณธรรมทั้งห้าประการนี้พิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่าต่างก็เป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องอาศัยกัน และเกื้อกูลส่งเสริมซึ่งกันและกันอยู่ทั้งหมด เช่น ศรัทธาความเชื่อถือ ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดความพากเพียรขวนขวายนั้น จะต้องอาศัยความยังคิดและปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาวินิจฉัย ปัญญาความรู้ชัดจะเกิดมีได้ก็ต้องอาศัยความตั้งใจเพ่งพินิจ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างเสริมคุณธรรมต่างๆ ข้อให้ครบ ให้เป็นฐานอันแผ่กว้าง สำหรับรองรับการงานได้ทั่วถึงมั่นคง จึงจะสามารถทำงานสำเร็จผลผลิตได้โดยสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ช่วยตัวช่วยผู้อื่นและส่วนรวมได้ด้วย²⁸ ขอบัณฑิตใหม่จงศึกษาพิจารณาให้ถ่องแท้ถึงความประชุมพร้อมนี้ พยายามอบรมให้เกิดขึ้นแต่ละข้อและทุกข้อ เพื่อน้อมนำไปใช้ในกรณีอื่น ๆ ทั้งปวงด้วย จักได้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ สมศักดิ์ศรีที่เป็นบัณฑิต

ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์จงทั่วกัน

²⁷ พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 5 (วันที่ 5)

²⁸ ทรงเน้นให้บัณฑิตพยายามอบรมให้มีคุณธรรม 5 ประการ ซึ่งจะเป็นกำลังให้ประสบความสำเร็จความเจริญ สมศักดิ์ศรีที่เป็นบัณฑิต

พระบรมราโชวาท²⁹

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพุธ ที่ 11 มีนาคม 2524

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ณ โอกาสนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่า กิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ากว้างขวาง ไปอีกทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับปริญญาเกียรตินิยม และกับบรรดาบัณฑิต ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จครั้งสำคัญ

ท่านทั้งหลายแต่ละคนเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย ก็เพื่อให้มีวิชาความรู้สำหรับเป็น เครื่องมือประกอบการงาน สร้างความเจริญมั่นคงและเกียรติยศชื่อเสียงแก่ตนเองในเวลาต่อไป³⁰ การทำการงานสร้างชื่อเสียง ความเจริญมั่นคงนี้ นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถใน วิชาการแล้วยังต้องมีรากฐานที่ดีรองรับ และต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงาน ประกอบพร้อมกันด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลแน่นอน ผู้ประสงค์ความเจริญก้าวหน้าควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาเรื่องรากฐานและวิธีการนั้นให้เข้าใจแต่ต้น

³¹จะกล่าวถึงรากฐานก่อน รากฐานที่นับว่าสำคัญ คือรากฐานทางจิตใจ อันได้แก่ความ หนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรมอย่างหนึ่ง ในความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการงานให้ดีขึ้นสำเร็จ อีกอย่างหนึ่ง เหตุใดจึงต้องมีความสุจริตและความมุ่งมั่น ก็เพราะความสุจริตนั้นย่อมกีดกัน บุคคลออกจากความชั่วและความเสื่อมเสียทั้งหมดได้ จึงช่วยให้บุคคลมีโอกาสใช้ความรู้ความ สามารถแต่ในทางที่ถูกที่เจริญแต่เพียงทางเดียว ส่วนความมุ่งมั่นในการทำงานนั้น ถ้าขาดไปก็ทำให้ ย่อท้อเหนื่อยหน่าย หรือไม่ก็มักง่ายหยาบคาย ไม่ว่าจะทำอะไรก็มักไม่สำเร็จเด็ดขาด หรือ บกพร่องเสียหาย ที่สุดก็จะไม่มีโอกาสสร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าอันใดให้แก่ ตัวเองหรือแก่ใคร ๆ ได้ ในโอกาสที่บัณฑิตจะออกไปเริ่มต้นชีวิตการงาน จึงขอให้วางรากฐาน การที่จะใช้วิชาการประกอบการงานให้มันเหมาะสมครบถ้วน เพื่อจักได้มีความเจริญก้าวหน้าสมดัง ที่ตั้งใจปรารถนาโดยแท้จริง

ขออวยพรให้ทุกคนมีความสมบูรณ์เข้มแข็งพร้อมในกายใจ และปัญญา ทั้งให้ประสบ ความสำเร็จ ความสุข และความสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน

²⁹ พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 6 (วันที่ 1)

^{30,31} ทรงเน้นถึงการสร้างรากฐานที่ดีและต้องมีกุศโลบาย ในการที่บัณฑิตจะนำวิชาไปใช้ประกอบหน้าที่การงาน โดยเฉพาะรากฐาน ทางจิตใจ 2 ประการ คือ ความสุจริตธรรมและความมุ่งมั่น

วันพฤหัสบดี ที่ 12 มีนาคม 2524³²

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่มีโอกาสมาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2522 อีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันวานข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้ว่า การที่บัณฑิตจะสร้างความเจริญมั่นคงและเกียรติยศชื่อเสียงให้แก่ตนเองนั้น นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาการแล้วยังต้องอาศัยจิตใจสุจริตมุ่งมั่นในความสำเร็จ เป็นรากฐานรองรับพร้อมทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแนบคายในการปฏิบัติงานประกอบด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลได้แน่นอน

³³วันนี้ จะพูดถึงวิธีปฏิบัติงานโดยแนบคายต่อไป ข้อแรก จะต้องสร้างศรัทธาให้มีขึ้นก่อนเพราะศรัทธาหรือความเชื่อมั่นในประโยชน์ของงานนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติ คือ ทำให้มีการปฏิบัติด้วยใจในทันที แม้อ่อนที่จะลงมือกระทำ ดังนั้น ไม่ว่าจะทำการใด ๆ จึงต้องสร้างศรัทธาขึ้นก่อน และการสร้างศรัทธานั้น จำเป็นต้องทำให้ถูกต้องด้วย ศรัทธาที่พึงประสงค์จะต้องไม่เกิดจากความเชื่อง่าย ใจอ่อน ปราศจากเหตุผล หากจะต้องเกิดขึ้นจากความเพ่งพินิจพิจารณา ใคร่ครวญแล้ว ด้วยความคิดจิตใจที่หนักแน่น สมบูรณ์ด้วยเหตุผลจนเห็นถ่องแท้ถึงคุณค่าและประโยชน์อันแท้จริงในผลของการปฏิบัติที่จะบังเกิดตามมา ศรัทธาลักษณะนี้เมื่อบังเกิดขึ้นแล้ว ย่อมน้อมนำฉันทะ ความพอใจ ความกระตือรือร้น ความพากเพียรชวนชวนตลอดจนความฉลาดริเริ่มให้เกิดขึ้นเกื้อกูลกันอย่างพร้อมเพรียงแล้วสนับสนุนส่งเสริมให้การปฏิบัติงานดำเนินก้าวหน้าไปโดยราบรื่นจนสัมฤทธิ์ผล บัณฑิตทุกคนจึงควรพิจารณาศึกษาเรื่องกำลังศรัทธานี้ให้กระจ่าง ให้ได้ประโยชน์ขึ้นมาจริง ๆ

ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานสมตามที่ปรารถนาจงทั่วกันทุกคน

วันศุกร์ ที่ 13 มีนาคม 2524³⁴

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2522 อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

วันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้ว่า การทำงานสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองนั้น นอกจากจะต้องอาศัยวิชาความรู้แล้ว บัณฑิตจะต้องมีจิตใจที่สุจริตและ

³² พระบรมราชาบาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 6 (วันที่ 2)

³³ วิธีปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผล เพื่อสร้างชื่อเสียงเกียรติยศ และความมั่นคงให้ตนเอง ประการแรกได้แก่ การสร้างศรัทธา (เป็นกุศโลบาย)

³⁴ พระบรมราชาบาท แก่บัณฑิต มร. รุ่น 6 (วันที่ 3)

มุ่งมั่นต่อความสำเร็จเป็นพื้นฐาน ทั้งต้องมีกุศโลบาย หรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องประกอบอุดหนุนด้วยและได้พูดว่า การสร้างศรัทธาความเชื่อมั่นอย่างถูกต้องในการทำงานที่ตนทำนั้น เป็นวิธีการที่แยบคายประการแรกที่จะส่งเสริมกำลังใจให้มุ่งมั่นในการทำงานอย่างดียิ่งวันนี้ จะพูดถึงกุศโลบายประการที่สองต่อไป

คนบางคน แม้มีศรัทธาอุตสาหะในการทำงานอยู่มากก็ตาม แต่ก็ประมาณความรู้ความคิดของตนเองว่ามีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำการงานที่สำคัญ ๆ ให้ก้าวหน้าไปไกลๆได้³⁵ เรียกว่าประมาณปัญญาตนเอง ซึ่งไม่มีคุณอันใดเลย มีแต่โทษ เพราะกีดกันความเจริญและทำให้เสียประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะพึงได้ไปอย่างน่าเสียดาย แต่บางคนก็เป็นตรงกันข้าม คือมีความหยิ่งผยองในความรู้ความสามารถของตนจนเห็นว่าฉลาดเกินกว่าผู้อื่นไปหมด แล้วไม่ยอมฟังความคิดเห็นของผู้ใด³⁶ เรียกว่าประมาณปัญญาผู้อื่นอย่างนี้ก็ให้โทษเหมือนกัน คือทำให้ความรู้ความคิดคับแคบอยู่เฉพาะตัว ไม่กว้างขวางออกไปได้ ชำร่วยยังจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากคนอื่น ๆ แม้ผู้ที่ใกล้ชิดกันร่วมงานกันด้วย จะทำการงานอันใดก็ไม่ราบรื่นและไม่เจริญก้าวหน้า ทางที่ถูกควรต้องเข้าใจว่า ทุกคนมีปัญญาอยู่ในตัวแล้ว ซึ่งอาจฝึกฝนให้เจริญงอกงามแข็งแกร่งได้ ถ้าพยายามขวนขวายที่จะรู้จะเห็นให้มาก และนำมาขบคิดพิจารณาให้เห็นเหตุเห็นผลอยู่เนื่อง ๆ แล้วปัญญาก็จะเพิ่มพูนขึ้น ช่วยฉลาดสามารถ ทำการงานใด ๆ ก็สำเร็จและเจริญก้าวหน้าได้ดังประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าสมดังปณิธานปรารถนาที่ตั้งไว้โดยธรรมจงทุกประการ

วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม 2524³⁷

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีการศึกษา 2522 เป็นวาระที่สี่ ในโอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

วันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงการสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงในชีวิตว่า นอกจากจะต้องมีวิชาความรู้ที่ดีแล้ว บัณฑิตจะต้องมีจิตใจอันสุจริตและมุ่งมั่นเป็นพื้นฐานรองรับ และยิ่งไปกว่านั้น ยังจะต้องอาศัยกุศโลบายหรือวิธีปฏิบัติงานปฏิบัติคนที่แยบคายประกอบอีกด้วย จึงจะบรรลุถึงความเจริญมั่นคงได้สมบูรณ์ดังประสงค์ วันนี้จึงจะพูดถึงอุบายอันแยบคายของการทำงานอีกประการหนึ่ง คือการตามรักษาความจริงใจ

³⁵ วิธีปฏิบัติงานอันเป็นกุศโลบาย ข้อ 2 คือ การไม่ประมาณปัญญาตนเอง และผู้อื่น

³⁷ พระบรมราชาวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 6 (วันที่ 4)

³⁸ความตั้งใจต่อผู้อื่นเป็นของสำคัญมาก สำหรับผู้ที่ต้องการความสำเร็จและความเจริญเพราะสามารถกำจัดปัญหาได้มากมาย โดยเฉพาะปัญหาอันเกิดจากความกินแหนงแคลงใจ เอารัดเอาเปรียบกัน และคนที่ตั้งใจต่อผู้อื่นนั้น ย่อมได้รับความนิยมนเชื่อถือไว้วางใจร่วมมือสนับสนุนจากสาธุชนอยู่เสมอ จะทำการสิ่งใดก็สำเร็จและราบรื่น ท่านจึงสอนให้รักษาความจริงใจในกันและกันไว้ทุกเมื่อ นอกจากความจริงใจต่อผู้อื่นแล้ว ยังมีความตั้งใจต่อตนเองอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะต้องรักษาให้มั่นคง และให้ยิ่งขึ้นไป คือเมื่อได้ตั้งใจในความประพฤติปฏิบัติอันใด ตามที่ได้ไตร่ตรองเห็นว่าชอบว่าเป็นประโยชน์แท้แล้วก็ให้ติดตามรักษาความตั้งใจที่จะกระทำดั่งนั้นให้ตลอดทั้งที่เป็นมาแล้วที่กำลังเป็นอยู่และที่จะเป็นต่อไป ผู้ที่รักษาความจริงใจต่อตนเองได้มั่นคง จะไม่เป็นคนสับปลับ หากเป็นคนเที่ยงตรง หนักแน่นทำอะไรตามกฎเกณฑ์ ตามระเบียบและตามความถูกต้องเป็นธรรม สามารถสร้างสมความดีความเจริญให้เพิ่มทวีขึ้นได้ไม่มีวันถอยหลัง บัณฑิตจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึงความจริงใจให้ทราบชัด และตั้งใจพยายามรักษาไว้เพื่อโชคชัยในชีวิตของท่าน

ขออวยพรให้ทุกคนมีความเข้มแข็ง ที่จะติดตามรักษาความจริงใจของตนๆ ไว้ทุกเมื่อ เพื่อจักได้เป็นผู้สามารถในการปฏิบัติงาน และสามารถนำพาชีวิตให้ประสบกับความสุขสวัสดิ์ ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าทุกประการได้ สมตามที่มุ่งหมายไว้

วันจันทร์ ที่ 16 มีนาคม 2524³⁹

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง ในโอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อวันก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับที่ประชุมบัณฑิตว่า การสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงในชีวิตนั้น นอกจากมีวิชาความรู้ที่ดีแล้ว แต่ละคนต้องมีพื้นฐานจิตใจอันสุจริต และมุ่งมั่นเป็นเครื่องรองรับวิชา และต้องมีกุศโลบาย หรือวิธีการอันแนบคายในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตัวด้วย จึงจะประสบความสำเร็จและความเจริญได้ตามประสงค์ วันนี้จะพูดถึงกุศโลบาย อีกข้อหนึ่ง คือการเพียรพยายามกำจัดความคิดจิตใจที่ต่ำทรามเสียจากตน

⁴⁰จิตใจที่ต่ำทรามนั้นเป็นจิตใจที่อ่อนแอ ไม่กล้าและไม่อดทนที่จะเพียรพยายามสร้างสมความดีงาม ความเจริญ ความสำเร็จ ในทางที่ถูกต้องเป็นธรรม มีแต่คิดจะให้ได้มาโดยสะดวกง่ายดาย

³⁸ กุศโลบายในการทำงานข้อ 3 คือ ความจริงใจ

³⁹ พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 8 (วันที่ 5)

⁴⁰ กุศโลบายในการทำงานข้อ 4 คือ การกำจัดความคิดจิตใจที่ต่ำทราม

โดยไม่คำนึงผิดชอบชั่วดี จิตใจดังนี้ ถ้าปล่อยให้เกิดมีขึ้นจนเคยชิน อย่างน้อยที่สุด ก็ทำให้เป็นคนมักง่าย ทำงานบกพร่องเสียหายอย่างมาก ก็ทำให้เป็นคนด้านหน้าไร้ความอาย หยาบคาย ละโมบทำอะไรที่ไหนก็เกิดอันตรายที่นั่น ท่านจึงสอนให้สังวรระวังใจของตนให้ดี อย่าให้ความชั่วเกิดขึ้น และหากเกิดขึ้นแล้วก็ให้กำจัดเสียทันที นอกจากนี้ก็ต้องฝึกหัดบำรุงใจให้เข้มแข็งและประณีตขึ้นเพื่อรับเอาความดี ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้ก้าวถึงความสุขและความเจริญมั่นคง การฝึกใจให้เข้มแข็งนี้ ถึงหากจะรู้สึกว่าเป็นการเหน็ดเหนื่อยมาก แต่ถ้าได้ตั้งใจฝึกฝนโดยสม่ำเสมอให้เพิ่มพูนขึ้นโดยลำดับ ไม่ช้านานก็จะเกิดกำลังแข็งแรง เกิดความชำนาญคล่องแคล่ว จนสามารถทำความดีได้ง่ายขึ้น ไม่เหน็ดเหนื่อยเลย

ขออวยพรให้บรรดาบัณฑิตมีความคิดจิตใจที่เข้มแข็ง สมบูรณ์ด้วยปัญญา ความฉลาดรู้คิดโดยถูกต้อง เพื่อให้สามารถเอาชนะความมักง่ายใฝ่ต่ำ สามารถปฏิบัติงานปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกต้องดี จักได้รับความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง ตามที่ตั้งใจปรารถนา

วันอังคาร ที่ 17 มีนาคม 2524⁴¹

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2522 อีกครั้งหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน

ห้าคราที่แล้ว ข้าพเจ้าได้พูดถึงการสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงในชีวิตว่านอกจากจะต้องอาศัยวิชาความรู้ที่ดีแล้ว แต่ละคนยังต้องมีพื้นฐานจิตใจอันสุจริตและมุ่งมั่น เป็นเครื่องรองรับวิชาความรู้นั้น และต้องมีกุศโลบาย หรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงานปฏิบัติตัวด้วย จึงจะประสบความสำเร็จและความเจริญได้ตามประสงค์ วันนี้จะพูดถึงกุศโลบายสำคัญอีกข้อหนึ่ง คือการรู้จักสงบใจ

คนโดยมาก แม้ผู้ที่เคยฝึกฝนมาเป็นคนหนักแน่นแล้วก็ตาม บางครั้งเมื่อต้องประสบเหตุประสบปัญหากระทบกระทั่งอย่างหนักเข้า ก็อาจบังเกิดความหวั่นไหว หรือสับสนฟุ้งซ่านได้ และเมื่อเกิดหวั่นไหวฟุ้งซ่าน ความคิดสติปัญญาก็จะสั่นตัว หรือดับวูบลง ความหลงและอคติก็เข้ามาแทนที่ ทำให้จนปัญญา คิดไม่ออก ทำไม่ถูก และที่สุดก็อาจผิดพลาดเสียหายได้ต่าง ๆ ท่านจึงสอนให้ทุกคนรู้จักสงบใจคือบังคับใจให้หยุดคิดเรื่องที่กำลังคิด และกำลังทำให้ฟุ้งซ่านหรือสับสนอยู่นั้น เสียชั่วขณะ เมื่อหยุดคิดสับสนได้ก็จะอำนวยโอกาสอันประเสริฐให้สติความระลึกรู้ และปัญญาความเฉลียวฉลาดกลับคืนมาใหม่ช่วยให้ใจแจ่มใส หนักแน่น เข้มแข็งเข้า ความคิดเห็นก็เข้ารูปเข้ารอย คือมีความเที่ยงตรง เป็นกลาง สุขุมปราศจากอคติ สามารถพิจารณาเห็นเหตุเห็นผลได้กระจ่างแจ่มชัดหาทางปฏิบัติได้ถูกต้องพอเหมาะพอดีถึงขั้นนี้ ปัญหาทั้งปวง

⁴¹ พระบรมราชาวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 6 (วันที่ 6)

ก็จะคลี่คลาย เรื่องที่จะเสียหายก็จะแก้ได้ตก กลับกลายเป็นดีโดยตลอด ⁴²“บัณฑิตจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะสำเหนียกตระหนักในความรู้จักสงบใจยังคิดเสมอ ในกาลทุกเมื่อ

ขออวยพรให้ทุกคนมีจิตใจสงบหนักแน่น เพื่อสามารถสร้างสรรค์ความสำเร็จความมั่นคง ความสุขสวัสดิ์ และความเจริญก้าวหน้าให้เกิดแก่คนแก่ประเทศชาติได้ สมตามที่มีปณิธานปรารถนา วันพุธ ที่ 18 มีนาคม 2524⁴³

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2522 อีกคำรบหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติ และความสำเร็จในการศึกษา

ได้มากล่าวกับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้แล้วรวม 6 คราว ถึงการทำกรงานสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญก้าวหน้า เป็นใจความว่า นอกจากจะต้องใช้วิชาความรู้ที่ดีแล้ว แต่ละคนยังต้องมีจิตใจที่มั่นคงในความสำเร็จ และมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ เป็นรากฐานรองรับกับต้องอาศัยกุศโลบาย หรือวิธีการอันแยบคายในการประพฤติปฏิบัติเข้าประกอบอีกหลายประการ ประการแรก ได้แก่การสร้างศรัทธาความเชื่อถือในงานที่กระทำซึ่งเป็นพลังส่งเสริมให้เกิดความพอใจและความเพียรพยายามอย่างสำคัญ ในอันที่จะทำการงานให้บรรลุผลเลิศ ประการที่สอง ได้แก่การไม่ประมาทปัญญาความรู้ความฉลาดสามารถทั้งของตนเองทั้งของผู้อื่น ซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ทำงานได้ก้าวหน้ากว้างไกล ประการที่สาม ได้แก่การตามรักษาความจริงใจ ทั้งต่อผู้อื่นทั้งต่อตัวเอง ซึ่งเป็นเครื่องทำให้ไว้วางใจร่วมมือกัน และทำให้งานสำเร็จได้โดยราบรื่น ประการที่สี่ ได้แก่การกำจัดจิตใจที่ต่ำทราม รวมทั้งสร้างเสริมความคิดจิตใจที่สะอาดเข้มแข็ง ซึ่งจะช่วยให้ฝึกฝนแต่ในการที่จะปฏิบัติดี ให้เกิดความก้าวหน้า ประการที่ห้า ได้แก่การรู้จักสงบใจซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ยังคิดได้ในเมื่อมีเหตุทำให้เกิดความหวั่นไหวฟุ้งซ่าน และสามารถพิจารณาแก้ไขปัญหาได้โดยถูกต้อง

วันนี้ใครจะสรุปว่า “คุณสมบัติหรือคุณธรรมที่กล่าวแล้ว ทั้งที่เป็นส่วนรากฐานทั้งที่เป็นส่วนวิธีการต่างเป็นเหตุเป็นผลอาศัยกัน และเกื้อกูลส่งเสริมกันอยู่ทั้งหมด จะอาศัยเพียงข้อหนึ่งข้อใด หรือเพียงบางส่วนบางข้อมิได้ เพราะจะไม่ช่วยให้เกิดผลหรือได้ผลน้อย ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องพยายามอบรมสร้างเสริมให้บริบูรณ์ขึ้นแต่ละข้อ และทุกข้อ เมื่อคุณสมบัตินี้ดังกล่าวประชุมพร้อมกันขึ้นแล้ว จึงจะบังเกิดผลเลิศให้เกิดขึ้นสมบูรณ์บริบูรณ์เป็นประโยชน์ช่วยตัวช่วยผู้อื่นได้อย่างแท้จริง

ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์จงทั่วกัน

⁴² กุศโลบายในการทำงาน ข้อ 5 คือ การรู้จักสงบใจ

⁴³ พระบรมราชาบาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 6 (วันที่ 7)

⁴⁴ ทรงสรุปว่า คุณสมบัติหรือคุณธรรมที่ทรงเน้นทั้ง 5 ประการ เป็นทั้งรากฐานและวิธีการปฏิบัติคนที่บัณฑิตจำเป็นต้องสร้างเสริมให้มีในตน จึงจะบังเกิดผลเป็นประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

พระบรมราโชวาท⁴⁵

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ 22 ธันวาคม 2524

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2523 ณ โอกาสนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าโดยลำดับทุกด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ก่อนที่บัณฑิตจะเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย ต่างคนก็ได้ผ่านการศึกษาขั้นต้นมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในตนเองมาแล้ว บางคนก็เคยทำงานรับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ มาก่อนคนละหลาย ๆ ปี เมื่อมาได้รับการศึกษาระดับสูงเพิ่มเติมอีก จนสำเร็จปริญญาเช่นนี้ ก็ย่อมมีความรู้และประสบการณ์เชี่ยวชาญขึ้นอีกมาก สามารถที่จะรับผิดชอบการงานได้ดีขึ้นสูงขึ้น และกว้างขวางออกไป⁴⁶ ด้วยเหตุนี้ แต่ละคนจึงต้องถือว่า นับแต่บัดนี้ไปตนเองมีภาระรับผิดชอบสูงและหนักแน่นยิ่งขึ้นตามภูมิความรู้ สมควรและจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาความสามารถที่มี สร้างสรรค์ความเจริญ ความดีงาม ด้วยความตั้งใจขวนขวายและอดสาหะพยายามให้เกิดประโยชน์แก่ตนแก่ส่วนรวมและแก่ประเทศชาติ ให้สมควรกับวิทยฐานะและความรับผิดชอบที่มีเพิ่มเติมขึ้นตามที่กล่าวแล้ว แล้วผลของการปฏิบัติบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพของทุกคนทุกฝ่าย ที่สอดคล้องสนับสนุนเกื้อกูลกัน จะเกิดเป็นความมั่นคงและผาสุกสมบูรณ์ขึ้นในบ้านเมืองทันตาเห็น

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งโรจน์ในหน้าที่การงาน และขอให้ท่านทั้งปวงที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน

วันพุธ ที่ 23 ธันวาคม 2524⁴⁷

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2523 อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาในครั้งนี้

⁴⁵ พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 7 (วันที่ 1)

⁴⁶ ทรงเน้นให้บัณฑิตใช้วิชาความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนแก่ส่วนรวมและแก่ประเทศชาติ ให้สมควรกับวิทยฐานะ และความรับผิดชอบที่มีเพิ่มขึ้นจากการศึกษาเพิ่มเติมจนจบเป็นบัณฑิต

⁴⁷ พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 7 (วันที่ 2)

เมื่อวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ก่อนที่บัณฑิตจะเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย ต่างคนก็ได้รับการศึกษา มีวิชาความรู้ มีประสบการณ์ของตนเองมาแล้ว เมื่อมาได้รับการศึกษาระดับสูงเพิ่มเติมอีก ก็ย่อมมีความรู้ความสามารถสูงขึ้นแต่ละคนควรจะต้องถือว่า มีความรับผิดชอบสูงขึ้นและต้องตั้งใจพยายามใช้ความรู้ความสามารถของตัวเองสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ ให้ได้มากขึ้น และมีประสิทธิภาพสูงขึ้นให้สมควรแก่ภูมิรู้

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมว่า ในการนำ⁴⁶ความรู้ความสามารถมาใช้ทำงาน ให้ได้ผลที่เป็นประโยชน์เป็นความถูกต้องแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่มีโทษมีความเสียหายเจือปนด้วยนั้นบุคคลจำเป็นต้องอาศัยความเห็นความเข้าใจอันกระฉ่างแจ่มชัด ที่เรียกว่า “ปัญญา” เป็นเครื่องชี้ชัดตัดสิน จึงจะทำให้สำเร็จจริง และ “ปัญญา” ความเห็นชัด เข้าใจชัดนี้ จะเกิดได้ก็ด้วยการฝึกฝน คือ ฝึกสำรวจระมัดระวังตัวให้อยู่ในระเบียบปฏิบัติที่ค้ำจุนฝึกหัดตั้งใจไว้ให้มั่นคงในความเป็นกลาง ไม่ให้อคติประการใดประการหนึ่งเข้าครอบงำ ให้มีแต่เหตุผลตามเป็นจริง เท่าที่เป็นจริงเท่านั้น เป็นเครื่องบ่งบอกเป็นเครื่องวัดเรื่องราวกรณีทุกสิ่งทุกอย่างอันบรรดาที่เข้ามากระทบถูกต้องเกี่ยวข้องกับ ความเห็นความเข้าใจชัดนี้ ยิ่งเกิดชัดเท่าใดก็ช่วยให้ปฏิบัติงานได้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น บัณฑิตจึงสมควรยิ่งและจำเป็นยิ่ง ที่จะพยายามตั้งใจทำให้เที่ยงตรงเป็นกลาง เพื่อสร้างเสริม ความเห็นความเข้าใจอันแจ่มชัดถูกต้อง ก็จะสามารถพาตัวให้ก้าวถึงความเจริญและความผาสุก สวัสดิ์ได้เป็นแน่นอน

ขออวยพรให้ทุกคนมีความสมบูรณ์พร้อมด้วยกำลัง คือกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด เพื่อสามารถเอาชนะอุปสรรคและความชั่วความเสื่อมในชีวิตได้ และมีความสุขความก้าวหน้ารุ่งเรืองทุก ๆ สถานตามที่ปรารถนาโดยทั่วกัน

วันพฤหัสบดี ที่ 24 ธันวาคม 2524⁴⁷

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2523 อีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

เมื่อครั้งก่อน ได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า บัณฑิตแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของตนเองมาก่อน ที่จะเข้ามาวิทยาลัยแล้ว ยิ่งได้มาศึกษาวิชาการระดับสูงเพิ่มเติมจนสำเร็จปริญญาก็ยังมีความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เชี่ยวชาญมากขึ้น จึงควรจะมี ความรับผิดชอบมากขึ้นสูงขึ้นด้วย ในการที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานให้เกิดประโยชน์ แก่ตัว แก่ส่วนรวม และแก่ชาติกว้างขวางหนักแน่นขึ้น และการจะทำงานให้ได้ผลเป็นประโยชน์ เป็นความถูกต้องแต่ทางเดียว โดยไม่ให้มีโทษเสียหายนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ที่กระฉ่างชัด คือปัญญา เป็นเครื่องชี้ชัดตัดสิน ผู้หวังความเจริญและความมั่นคงสวัสดิ์ จึงควร

⁴⁶ การนำความรู้ความสามารถมาใช้ทำงาน บัณฑิตต้องใช้ปัญญาโดยการฝึกฝนอบรมปัญญาให้มีความรู้ความเข้าใจที่กระฉ่างชัด

⁴⁷ พระบรมราชาบาท แก่บัณฑิต มร. รุ่น 7 (วันที่ 3)

อบรมฝึกฝนปัญญาให้เกิดขึ้นในตัว ด้วยการสำรวมระวังตั้งตัวอยู่ในระเบียบอันดีงาม และตั้งใจให้มันคงเป็นกลาง ไม่ปล่อยให้อคติต่าง ๆ เข้าครอบงำ

วันนี้จะขอเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า ^{๕๐}ความสำเร็จอันดีงามในการกระทำทุกอย่างนั้น ยังต้องอาศัยกำลังแห่งคุณธรรมสำคัญประกอบเกื้อกูลด้วยอย่างน้อยอีกสองประการ ประการหนึ่ง คือความตั้งใจจริงที่จะทำให้จนสำเร็จ ในเมื่อเล็งเห็นประโยชน์และความถูกต้องในสิ่งที่ทำโดยซัดแจ้งแล้ว อีกประการหนึ่ง ได้แก่ความมีสติรอบคอบ ซึ่งจะคอยติดตามควบคุมประคับประคองความคิดและการกระทำทุกอย่าง ทุกขั้นทุกตอน ให้อยู่ในหลักเกณฑ์และแนวทาง คุณสมบัติสองประการนี้ ถ้านักปฏิบัติงานได้ “เจริญ” คือฝึกฝนให้มีขึ้นพร้อมบริบูรณ์แล้ว จะเป็นหลักประกันได้แน่นอนกว่าหลักประกันทั้งปวง ว่าชีวิตนี้จะประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความสุขและความเจริญโดยสมบูรณ์ทุก ๆ ประการ

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีความสมบูรณ์แข็งแรงด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา มีความสวัสดิ คือปลอดภัยทุก ๆ ประการ ตลอดกาลทุกเมื่อไป

วันศุกร์ ที่ 25 ธันวาคม 2524^{๕๑}

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2523 อีกครั้งหนึ่ง เป็นคำรบที่สี่ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้ที่มีความรู้สูงชันจะต้องถือว่ามีความรับผิดชอบสูงชันด้วย และต้องทำประโยชน์สร้างสรรค์ให้มากขึ้นสมกับภูมิรู้ด้วย และการจะปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้เกิดผลที่เป็นประโยชน์เป็นธรรมได้แท้จริงนั้น บุคคลจะต้องใช้ปัญญา คือความรู้ความเข้าใจที่กระจ่างชัด เป็นเครื่องตัดสินใจโดยตลอด ทั้งต้องตั้งใจทำให้จริง ให้ต่อเนื่อง โดยมีสติ ความรอบคอบระมัดระวัง คอยควบคุมประคับประคองการกระทำของตนทุกขณะ จึงจะมีหลักประกันว่าจะประสบความสำเร็จและความสุขความเจริญในชีวิตได้แน่นอน

วันนี้ใครจะกล่าวเสริมกับท่านทั้งหลายว่า ^{๕๒}การจะพัฒนาสร้างเสริมกิจการงานใด ๆ ให้เจริญก้าวหน้าไปจนบรรลุเป้าหมายที่ประสงค์นั้นจำเป็นต้องเริ่มต้นจากพื้นฐานของกิจการนั้นก่อน คือเริ่มต้นด้วยการพิจารณาสำรวจสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ทราบแน่ชัด การทราบชัดถึงพื้นฐานโครงสร้างของงาน จะทำให้ประมาณกำลังความสามารถที่จะพัฒนาต่อไป และกำหนด

^{๕๐} คุณธรรมสำคัญส่งเสริมการทำงาน ได้แก่ ความตั้งใจจริง และความมีสติรอบคอบ

^{๕๑} พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 7 (วันที่ 4)

^{๕๒} หลักพัฒนาสร้างเสริมกิจการงานให้เจริญก้าวหน้าอันเป็นหลักบริหาร ได้แก่ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) การวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงาน (3) การลงมือปฏิบัติจริง

พระราชโฆวาท⁵⁴

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันศุกร์ ที่ 24 ธันวาคม 2525

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแทนพระองค์ในวันนี้ ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยพัฒนาไปเป็นอย่างดีทุกด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและบรรดาบัณฑิตทุกท่านที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ปริญญาบัตรที่ท่านทั้งหลายได้รับไปในวันนี้นั้นเป็นเครื่องรับรองอย่างหนึ่งว่าท่านมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ศึกษามา ทุกคนจึงมีสิทธิ์ภาคภูมิใจในสิ่งนี้ แต่บัณฑิตจะเกิดความภาคภูมิใจมากยิ่งขึ้นหากได้สำรวจตรวจสอบรวมทั้งแก้ไขปรับปรุงจนกระทั่งแน่ใจว่าตนมีได้เพียงแต่ผ่านการศึกษาระดับปริญญาจากมหาวิทยาลัยเท่านั้น⁵⁵ แต่ยังมีคุณลักษณะอื่น ๆ อันเป็นที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้มีการศึกษาอีกด้วย

คุณลักษณะประการแรกของผู้มีการศึกษาคือ ความสามารถในการใช้ภาษา บัณฑิตต้องสามารถใช้ภาษาได้ดี มีประสิทธิภาพ ได้แก่การใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์สมความมุ่งหมายในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งนี้ นอกจากภาษาของเราแล้ว ก็ควรมีความสามารถในการใช้ภาษาอื่นที่เป็นภาษาสากลด้วย คุณลักษณะดังกล่าวนี้จะช่วยส่งเสริมการประกอบอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมให้ประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าได้เป็นอันมาก

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกท่านมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งกาย ใจ และปัญญา สามารถบำเพ็ญคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองได้เต็มความสามารถ ทั้งให้ประสบความสำเร็จและความสุขและความสวัสดิ์ทั่วกัน

⁵⁴ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 8 (วันที่ 1) เป็นปีแรกที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์มาพระราชทานปริญญาบัตร

⁵⁵ คุณลักษณะอื่น ๆ อันเป็นที่ยอมรับนับถือกันว่าคุณคณเป็นผู้มีการศึกษา (นอกจากปริญญาที่ได้รับ) คุณลักษณะข้อแรก คือ ความสามารถในการใช้ภาษา

พระราชโฆวาท^{๕๖}

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันเสาร์ ที่ 25 ธันวาคม 2525

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกท่านที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับที่ประชุมแห่งนี้ว่าปริญญาบัตรเป็นเครื่องรับรองความรู้ความสามารถในทางวิชาการ แต่ยังมีได้บ่งบอกแน่ชัดว่าบุคคลที่ได้รับปริญญาบัตรไปนั้นมีคุณลักษณะของผู้มีการศึกษาหรือไม่ สมควรที่บัณฑิตจะได้ตรวจสอบดู และคุณลักษณะของผู้มีการศึกษาประการแรกคือ ความสามารถในการใช้ภาษา

^{๕๗}วันนี้จะบอกกล่าวถึงคุณลักษณะของผู้มีการศึกษาประการที่สองคือ ความมีกิริยามารยาทดีซึ่งหมายรวมถึงการประพฤติดี ประพฤติชอบด้วย ผู้ที่มีเพียงความรู้ความสามารถอย่างเดียว แต่ขาดกิริยามารยาทที่ดี และการประพฤติปฏิบัติที่ดีโดยมากมักไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานและการดำรงชีวิต ยิ่งไปกว่านั้น ยังอาจเกิดอุปสรรคและความยุ่งยากต่าง ๆ ขึ้น จนสุดท้ายจะแก้ไข เข้าทำนองมีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด บัณฑิตจึงควรตระหนักในเรื่องดังกล่าวนี้ให้มาก

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกท่านประสบความสำเร็จในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมมีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน

^{๕๖} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 8 (วันที่ 2)

^{๕๗} คุณลักษณะของผู้มีการศึกษาข้อสองคือ ความมีกิริยามารยาทดี

พระราโชวาท^{๕๘}

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอาทิตย์ ที่ 26 ธันวาคม 2525

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สาม ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตถึงคุณลักษณะของผู้มีการศึกษาที่บัณฑิตพึงสำรวจตรวจสอบ รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงตนเองรวมสองประการคือ ประการแรก ความสามารถในการใช้ภาษา และประการที่สองคือ ความมีกิริยามารยาทดี

ในวันนี้จะขอกกล่าวต่อไปคือ ^{๕๙}บัณฑิตควรเป็นผู้มีรสนิยมดีอันหมายถึงความสามารถเลือกสรรสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ รวมทั้งการเลือกประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติและละเว้นในสิ่งที่ควรละเว้นโดยใช้ความรู้และสติปัญญาในการเลือกสรร หากสามารถทำได้ดังนี้ บัณฑิตก็จะได้ชื่อว่าเป็นทั้งผู้มีวิชาความรู้และมีการศึกษา

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกท่านถึงพร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา สามารถบำเพ็ญคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง ได้เต็มความสามารถ ทั้งให้ประสบความสำเร็จ ความสวัสดิโดยทั่วกัน

^{๕๘} พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 8 (วันที่ 3)

^{๕๙} คุณลักษณะของผู้มีการศึกษา ข้อที่สาม คือ บัณฑิตควรเป็นผู้มีรสนิยมดี

พระราชโฆวาท^{๑๐}

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 27 ธันวาคม 2525

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่ดี ขอแสดงความชื่นชมยินดีกับทุกท่านที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตทั้งหลายว่าบัณฑิตควรเป็นทั้งผู้มีความรู้และมีคุณลักษณะของผู้มีการศึกษาอันได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษา ความมีกิริยามารยาทดี และความเป็นผู้มีรสนิยมดี

ในวันนี้จะขอกล่าวถึงคุณลักษณะของผู้มีการศึกษาประการที่ดี ^{๑๑}คือความเป็นผู้มีวิจารณญาณ บัณฑิตพึงพิจารณาไตร่ตรองทุกสิ่งทุกอย่างให้เที่ยงแท้แน่นอนก่อนที่จะตัดสินใจกระทำการใดสิ่งหนึ่งลงไป ความเป็นผู้มีวิจารณญาณจะช่วยให้การกระทำกิจการต่างๆ เป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีทั้งต่อตนเองและส่วนรวม

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ ประสบความสุข และความสำเร็จในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมมีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน

^{๑๐} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 8 (วันที่ 4)

^{๑๑} คุณลักษณะของผู้มีการศึกษา ประการที่ดี คือ ความเป็นผู้มีวิจารณญาณ

พระราชโฆวาท^{๑๒}

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ 28 ธันวาคม 2525

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่ห้า ขอแสดงความชื่นชมยินดีกับทุกท่านที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

เมื่อครั้งก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวว่าบัณฑิตนอกจากจะมีความรู้แล้วควรมีคุณลักษณะของผู้มีการศึกษาดำรงจะมีสิทธิ์ภาคภูมิใจได้เต็มที่ คุณลักษณะดังกล่าวนี้ได้แก่ความสามารถในการใช้ภาษา ความมีกิริยามารยาทดี ความเป็นผู้มีรสนิยมดี และความเป็นผู้มีวิจรรณญาณ

ในวันนี้จะขอกกล่าวเพิ่มเติมในประการที่ห้าคือ “บัณฑิตพึงเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ ท่านทั้งหลายย่อมทราบดีอยู่แล้วว่า ปัจจุบันนี้วิทยาการก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วการหยุดนิ่งอยู่กับที่ก็เท่ากับเป็นการถอยหลัง ผู้ที่ปรารถนาความเจริญก้าวหน้าจึงต้องขวนขวายแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอเท่านั้นที่จะสามารถติดตามความเปลี่ยนแปลงของโลกได้ทัน

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุกท่านที่มาประชุมในที่นี้ประสบความสุข ความสำเร็จ และความสวัสดิโดยทั่วกัน

^{๑๒} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 8 (วันที่ ๕)

^{๑๓} คุณลักษณะของผู้มีการศึกษาข้อที่ห้า คือ เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ

พระราชโฆวาท^{๕๔}

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพุธ ที่ 29 ธันวาคม 2525

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง
ขอแสดงความชื่นชมยินดีกับทุกท่านที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อห้าครั้งที่แล้ว ข้าพเจ้าได้ให้ข้อคิดแก่บัณฑิตทั้งหลายถึงคุณลักษณะของผู้มีการ
ศึกษาห้าประการคือ หนึ่ง ความสามารถในการใช้ภาษา สอง ความมีกิริยามารยาทดี สาม ความ
เป็นผู้มีรสนิยมดี สี่ ความเป็นผู้มีวิจรรณญาณ และห้า ความเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ในวันนี้จะขอกล่าวถึงคุณลักษณะของผู้มีการศึกษาประการสุดท้ายคือ^{๕๕} ความสามารถ
ในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ อันวิชาความรู้ที่ท่านทั้งหลายอุตสาหะ
แสวงหามาได้ด้วยยากนั้นจะมีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมได้เต็มที่ก็ต่อเมื่อรู้จักนำมา
ประยุกต์ใช้ได้ บัณฑิตจึงควรคำนึงถึงคุณลักษณะประการหลังนี้ให้มากเป็นพิเศษ

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกท่านมี
ความสมบูรณ์พร้อมทั้งวิชาความรู้และคุณลักษณะของผู้มีการศึกษา เพื่อจักสามารถสร้าง
ประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติได้เต็มที่ ทั้งให้ประสบความสำเร็จและความสวัสดิ
โดยทั่วกัน

^{๕๔} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่น 8 (วันที่ ๘)

^{๕๕} คุณลักษณะของผู้มีการศึกษาประการที่หก คือ ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

พระราชโฆวาท^{๑๖}

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพุธ ที่ 11 เมษายน 2527

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแทนพระองค์ในวันนี้ ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความก้าวหน้าและมุ่งมั่นที่จะทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ต่อไป ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ปริญญาบัตรที่ท่านได้รับไปนี้ แสดงถึงความเป็นบัณฑิตของท่าน ศัพท์ว่าบัณฑิตนั้น โดยความหมายแท้จริง หมายถึงผู้คงแก่เรียนเพราะได้ศึกษามาดี ศึกษาอย่างสมบูรณ์ ผู้เป็นบัณฑิตจึงควรจะต้องมีทั้งความรู้ คือวิชาการสาขาใดสาขาหนึ่งหรือมากกว่านั้นตามแนวทางที่ถนัด มีทั้งความสามารถ ที่จะนำวิชาการไปใช้ประโยชน์ มีทั้งสติ ความรู้ตัว มีทั้งปัญญา ความรู้คิดให้เห็นกระจ่างด้วยเหตุผล มีทั้งคุณธรรมอื่น ๆ ที่จะประกอบพร้อมเป็นพื้นฐานรองรับความรู้ความสามารถ และประดับประดองส่งเสริมให้ใช้ความรู้ความสามารถไปในทางที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

^{๑๖}วันนี้ ใครจะพูดถึงคุณธรรมหรือคุณสมบัติสำคัญอย่างหนึ่งของบัณฑิต คือความมีวินัย การที่บุคคลจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบเรียบร้อย เป็นสุข และเจริญก้าวหน้าได้ตามความแก่อดทนนั้น จำเป็นต้องเข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ดีของสังคมด้วยความตั้งใจและเต็มใจ โดยไม่เลือกว่าเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็ก แท้ที่จริงนั้น ความมีวินัยมักจะเริ่มต้นที่ตัวบุคคล ในเรื่องที่เห็นกันว่าเล็กน้อยก่อน แล้วจึงค่อยขยายไปสู่เรื่องที่ใหญ่ขึ้น ที่มีความสำคัญมากขึ้น ท่านทั้งหลายเป็นบุคคลที่สังคมยอมรับนับถือจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะพยายามสร้างเสริมความมีวินัยในตนเองให้สมบูรณ์บริบูรณ์พร้อมกับปฏิบัติงานปฏิบัติตนเป็นคนมีระเบียบให้เป็นทั้งตัวอย่างทั้งผู้นำให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ และศรัทธาในการรักษาวินัยกว้างขวางยิ่งขึ้น ชาตบ้านเมืองจักได้มีความสงบเรียบร้อย และมีโอกาสพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้โดยแท้จริง

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความสุข มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมในที่นี่ มีความผาสุกสวัสดิ์ด้วยกัน

^{๑๖} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ ๑ (วันที่ 1)

^{๑๗} พระบรมราชโฆวาท เรื่อง คุณธรรมซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญอย่างหนึ่งของบัณฑิต ป. การแรกได้แก่ ความมีวินัย

พระราชโฆวาท^{๘๘}

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 16 เมษายน 2527

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย รามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกๆ คน ที่ได้รับเกียรติ และความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดถึงความเป็นบัณฑิต ว่าคือความเป็นผู้คงแก่เรียนเพราะ ได้ศึกษามาดี มีทั้งวิชาการ ทั้งความสามารถ ทั้งสติความรู้ตัว ทั้งปัญญาความรู้คิดอันกระจ่าง ทั้งคุณธรรมต่างๆ ที่จะควบคุมบังคับประคองและส่งเสริมให้ใช้ความรู้ความคิดไปในทางที่เป็น ประโยชน์และเป็นธรรม นอกจากนั้นได้ขอให้บัณฑิตทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของวินัย^{๘๙} ว่าเป็นปัจจัยอย่างเอกที่จะช่วยให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย และให้ทุกคนพยายามสร้างเสริมมี วินัยในตนเอง ให้เป็นตัวอย่าง นำบุคคลอื่น ๆ ในสังคมให้มีวินัยด้วย เพื่อช่วยให้สังคมมีความ เป็นปรกติสุข จักได้มีโอกาสทำงานได้เต็มกำลังให้บ้านเมืองเกิดความสุขความเจริญโดยแท้จริง

วันนี้ จะขอกล่าวต่อไปว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสันติสุข จะต้องอาศัย คุณลักษณะของบุคคลในสังคมอีกประการหนึ่ง คือความมีจิตใจหนักแน่นกว้างขวาง อันได้แก่ไม่ยึดมั่นถือมั่นในความคิดของตนเองจนเกินไป หากแต่ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่แตกต่างจากความคิดเห็นของตน นำความคิดเห็นนั้นมาพินิจ พิจารณาด้วยความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ พร้อมทั้งจะประสานความคิดที่แตกต่างเข้าด้วยกัน โดยมุ่งประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ เพราะสังคมใดมีบุคคลถึงพร้อมด้วยคุณลักษณะดังกล่าว ย่อมหวังได้ว่าสังคมนั้นจะไม่เสื่อมคลาย แต่จะมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคน ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่มา ประชุมในที่นี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน

^{๘๘} พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ ๑ (วันที่ ๒)

^{๘๙} พระบรมราโชวาท เรื่องคุณธรรมอันเป็นปัจจัยช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขและเจริญรุ่งเรือง ประการที่สอง คือ ความมีจิตใจหนักแน่นกว้างขวาง

พระราชโฆวาท⁷⁰

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 17 เมษายน 2527

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นวาระที่สาม ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข มั่นคง และเจริญก้าวหน้า นอกจากบุคคลจะต้องมีวินัยที่ดี รู้จักรักษา วินัยที่ดีแล้ว ยังจะต้องมีความคิดจิตใจที่หนักแน่นกว้างขวาง ไม่ยึดถือความคิดเห็นของตนแต่ฝ่ายเดียว หากแต่พร้อมที่จะประสานความคิดที่แตกต่างเข้าด้วยกันโดยมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญด้วย

วันนี้ จะกล่าวเสริมกับท่านทั้งหลายถึงคุณสมบัติสำคัญของบุคคล ที่จะเอื้ออำนวยให้สังคมเจริญรุ่งเรืองขึ้นได้อีกประการหนึ่ง คือ ความขยันหมั่นเพียร⁷¹ ตั้งใจประกอบหน้าที่การทำงานอย่างเต็มกำลังให้จนสำเร็จผล ไม่ว่าจะป็นงานเล็ก ใหญ่ ง่าย ยาก ไม่ว่าจะป็นงานส่วนตัวหรืองานส่วนรวม ก็พากเพียรปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ ไม่ย่อท้อ ไม่ละวาง เพราะเห็นประโยชน์ของงานนั้นว่าอยู่เหนือความสะดวกสบายในส่วนตัว ดังนี้ เมื่อขยันทำงาน งานก็สำเร็จลุล่วง เมื่องานสำเร็จลุล่วง ความเจริญก้าวหน้าก็เกิดตามมา เพราะฉะนั้น บัณฑิตที่มุ่งมั่นที่จะเห็นความเจริญรุ่งเรืองของตนเองและของส่วนรวมจึงควรสำนึกตระหนักในความเพียรอยู่เสมอ และอบรมความเพียรให้เกิดเจริญขึ้น พร้อมทั้งทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องความขยันหมั่นเพียรด้วย เชื่อว่าจะช่วยให้ความเจริญมั่นคงเกิดขึ้นแก่บ้านเมืองได้ไม่ยากนัก

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้ผู้ได้รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในการงาน และขอให้ทุกท่านที่มา ร่วมในงานนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน

⁷⁰ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 9 (วันที่ 3)

⁷¹ คุณธรรมอันเป็นคุณลักษณะของบุคคลในส่วนที่สาม คือ ความขยันหมั่นเพียร

พระราชโฆวาท⁷²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพุธ ที่ 18 เมษายน 2527

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

วันก่อนๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ถ้าประสงค์ให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบเป็นปรกติสุข บุคคลจะต้องมีวินัยที่ดี มีใจกว้างขวางหนักแน่น และถ้าประสงค์จะเห็นความเจริญรุ่งเรืองของสังคม ของชาติบ้านเมือง บัณฑิตทั้งหลายต้องมีความขยันหมั่นเพียร และกระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องความขยันหมั่นเพียรนั้น

⁷³วันนี้ จะกล่าวถึงคุณธรรมอีกข้อหนึ่ง คือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อเกื้อกูลกันและกันเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ที่ทำให้สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข น่ายุติเตมไปด้วยไมตรีจิตมิตรภาพ และไมตรีจิตมิตรภาพ หรือความมุ่งดีมุ่งเจริญต่อกันนี้ ย่อมเป็นปัจจัยส่งผลที่ดีต่อไปได้อีกหลายชั้น เช่นทำให้เกิดเป็นความสมัครสมานปรองดองกัน เกิดพลังสามัคคีเกิดความมั่นคงในหมู่คณะ ในสังคม และในชาติบ้านเมือง ดังนี้ บัณฑิตผู้ปรารถนาความร่มเย็นเป็นสุขและความมั่นคงเป็นปึกแผ่น จึงควรฝึกหัดเป็นคนที่ยึดให้ปันเพื่อสงเคราะห์อ่อนนุเคราะห์กันและกัน สิ่งที่จะให้ปันกันนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นวัตถุสิ่งของ เพียงแต่เป็นความเมตตาความปรารถนาดีน้ำใจไมตรี ก็เป็นที่พึงประสงค์ของบุคคลทั่วไปอย่างดีแล้ว นอกจากนั้น ควรจะคิดด้วยการให้ก็เท่ากับเป็นการรับอย่างหนึ่ง เพราะในขณะที่เป็นผู้ให้นั้น อย่างน้อยสิ่งที่ผู้ให้ได้รับในทันที ก็คือความอิ่มใจและความภูมิใจที่มีส่วนได้แสดงความเอื้อเฟื้อต่อบุคคลและสังคม ฉะนั้น จึงขอให้แต่ละคน และทุกคนศึกษาพิจารณาเรื่องการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันนี้ให้เข้าใจกระจ่าง เพื่อมิให้เสียประโยชน์ที่ควรจะได้ไปเปล่า ๆ

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตและทุกท่านที่มาประชุมในที่นี้ ประสบความสุข ความสำเร็จ และความสวัสดิโดยทั่วกัน

⁷² พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 9 (วันที่ 4)

⁷³ คุณธรรมอันเป็นลักษณะสำคัญข้อที่สี่ คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

พระราโชวาท⁷⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ 19 เมษายน 2527

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย รามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่ห้า ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้มาหลายครั้ง ถึงคุณลักษณะประจำตัวบัณฑิต คือ ความมีวินัย ความมีจิตใจกว้างขวางหนักแน่น ความขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญอันจะประกอบส่งเสริมให้เกิดความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า ความ เป็นปึกแผ่นมั่นคงของบุคคล สังคม และชาติบ้านเมือง

⁷⁵ในวันนี้ จะกล่าวถึงคุณธรรมสำคัญอีกข้อหนึ่ง คือ ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์นี้ ตามที่เข้าใจกันทั่วไป ประกอบด้วยความซื่อตรงอย่างหนึ่ง ความจริงในกายใจอีกอย่างหนึ่ง และมุ่งเฉพาะความซื่อตรง ความจริงกายจริงใจ ในทางที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม ดังนั้น เมื่อ พูดถึงความซื่อสัตย์ จึงมักต่อท้ายด้วยคำว่าสุจริตด้วย เป็นซื่อสัตย์สุจริตคุณธรรม ข้อนี้เป็นที่ ยอมรับกันว่าเป็นปัจจัยขจัดเหตุร้ายต่าง ๆ ได้อย่างดีที่สุด และชะงัดที่สุด เพราะเมื่อบุคคลทำจริง ทำตรง ทำดี ให้ประกอบพร้อมกัน ความผิด ความชั่ว ความล่อลวง ความคดโกง ความประทุษร้ายกัน ก็สลายตัวหมด เหลือแต่การปฏิบัติดี ปฏิบัติจริง ปฏิบัติตรง และเมื่อบุคคลดำรงชีพ และประกอบหน้าที่การงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตก็ย่อมได้รับแต่ผลดี ไม่มีข้อเคลือบแคลงสงสัย บัณฑิตทั้งหลายจึงควรตั้งมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งต่อตนเอง ทั้งต่อผู้อื่น ตลอดไป เพื่อ ความเจริญยั่งยืนของตนเอง สังคม และบ้านเมืองของเรา

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนถึงพร้อมด้วยสติปัญญา สามารถบำเพ็ญคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองได้เต็มที่ และขอให้ทุกท่าน ในที่ประชุมนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน

⁷⁴ พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 9 (วันที่ 5)

⁷⁵ คุณธรรมอันเป็นลักษณะสำคัญข้อที่ห้า คือ ความซื่อสัตย์

พระราโชวาท⁷⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ที่ 20 เมษายน 2527

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย รามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่หก ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันก่อนๆ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ให้ทราบตระหนักว่า สังคมและ ชาติบ้านเมืองต้องการบุคคลที่มีคุณธรรม เช่น มีวินัย มีจิตใจหนักแน่นกว้างขวาง มีความขยัน หมั่นเพียร มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นกำลังช่วยกันสร้างสรรค์จรโลง ความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงในแผ่นดิน และบัณฑิตทั้งหลายแต่ละคนควร จะได้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดังกล่าวนี้

ในวันนี้ จะขอกล่าวเพิ่มเติมว่า ⁷⁷การประกอบกิจการงานร่วมกับผู้อื่นนั้น ที่จะให้เป็นไป ได้โดยราบรื่น เรียบร้อย และถูกต้องตนเองทั้งหมด ย่อมเป็นไปได้ยาก เพราะคนจำนวนมากย่อมมี ความคิดความต้องการแตกต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้าง นอกจากนั้นอุปสรรคต่างๆ ในการ ดำเนินงานก็อาจเกิดขึ้นได้เสมอ ฉะนั้น คนที่มีความรู้ มีวิจรรย์ญาณ ⁷⁸จึงควรรู้จักศึกษา สถานการณ์ด้วยความอดทนและอดกลั้นต่อสิ่งที่ไม่พึงพอใจทั้งปวงให้จนเห็นถ่องแท้ถึงหนทางที่ จะปฏิบัติแก้ไขอย่างเที่ยงตรง ถูกต้อง และเหมาะสม แล้วจึงพยายามปฏิบัติภารกิจต่อไปด้วยสติ ความรู้ตัว ด้วยปัญญาความรู้คิด ด้วยวิชาความสามารถ ด้วยความหนักแน่น และด้วยความ สามัคคีปรองดองกัน เชื่อแน่ว่าไม่ช้าไม่นานนัก การรู้จักศึกษาพิจารณาด้วยความอดทนดังกล่าวนี้ จะส่งผลอันเลิศแก่กิจการงานที่กระทำตามที่มุ่งหวัง

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน และท่านที่มาประชุมทุกท่าน ประสบความสุข ความสำเร็จ และความสวัสดิโดยทั่วกัน

⁷⁶ พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 9 (วันที่ 8)

^{77, 78} พระราโชวาทเพิ่มเติม เรื่องหลักการประกอบกิจการงานร่วมกับผู้อื่น (นอกจากคุณธรรม 5 ประการที่กล่าวมาแล้ว)

สำเนา
พระราชโองการ^{๗๐}
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ 21 ธันวาคม 2527

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในครั้งนี้ ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการต่างๆ ด้านของมหาวิทยาลัยมีความเจริญก้าวหน้า. ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

๗๐ปีนี้ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะขอพระราชทานอัญเชิญพระบรมราโชวาทในเรื่องต่างๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยพระราชทานไว้ในที่หลายๆ แห่ง มาปรารภกับท่านอีกครั้ง. แต่ข้อที่จะพูดมีมาก ไม่อาจรวบรัดให้ครบทุกเรื่องกับทุกคนได้ในคราวเดียว. จึงจำต้องขอร้องให้แต่ละคนติดตามเอาเอง ให้จนครบทั้ง 11 ครั้ง. เชื่อว่าจะช่วยให้เกิดความคิดและกำลังใจได้ตามสมควร วันนี้จะพูดถึงหน้าที่ของผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยก่อน.

ผู้สำเร็จจากมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ความคิดและความสามารถสูง. ^{๗๑}จึงต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบกว้างขวางและสูงกว่าประชาชนทั่วไป ก็จะต้องเป็นทั้งกำลังทั้งผู้นำในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่กิจการงานต่างๆ ของบ้านเมือง. ความเจริญก้าวหน้านั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราชาธิบายไว้เมื่อเร็วๆ นี้ว่า จะเกิดขึ้นได้ด้วยอาศัยปัจจัยสำคัญประกอบพร้อมกัน 4 อย่าง. อย่างที่หนึ่ง คือต้องมีคนดีเป็นผู้ประกอบการ. อย่างที่สอง ต้องมีวิทยาการที่ดีเป็นเครื่องใช้ประกอบการ. อย่างที่สาม ต้องมีความอดสาหะวิริยะ และความเพ่งพินิจอย่างละเอียดรอบคอบในการทำงาน. อย่างที่สี่ ต้องรู้จักทำงานให้พอเหมาะพอดี พอควรแก่ประโยชน์ที่ประสงค์. และปัจจัยแห่งความเจริญดังกล่าวนี้ ย่อมประกอบพร้อมกันขึ้นได้ในตัวบัณฑิต ด้วยการศึกษอบรมตนเองด้วยตนเอง. จึงควรอย่างยิ่งที่แต่ละคนและทุกคนจะได้ตั้งใจพยายามฝึกฝนอบรมตนเองให้ดี และพยายามใช้วิชาความรู้ที่มีอยู่ ประกอบกิจการงานด้วยความเพ่งพินิจ ด้วยความฉลาดรอบคอบให้พอดีพอเหมาะกับการแต่ละขั้นแต่ละอัน. ความเจริญวัฒนาของงาน ของตัว และของประเทศชาติจะเกิดขึ้นตามที่ตั้งใจปรารถนา.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในชีวิต. และขอให้ทุกๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิโดยทั่วกัน.

^{๗๐} พระราชโองการแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 10 (วันที่ 1)

^{๗๑} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงอัญเชิญพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เคยพระราชทานไว้ในที่หลาย ๆ แห่ง มาพระราชทานให้แก่บัณฑิตรวม 11 ครั้ง

^{๗๒} ครั้งที่ 1 “หน้าที่ของผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย” โดยมีปัจจัยสำคัญประกอบหน้าที่ 4 ประการ

สำเนา
พระราชโฆวาท^{๘๒}
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ 22 ธันวาคม 2527

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรประจำปีนี้. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัดนี้ท่านทั้งหลายได้ผ่านการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาบัณฑิตแล้ว. ต่อไปคงจะได้มีโอกาสนำความรู้ที่เล่าเรียนมา ไปใช้ปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์ ตามแนวทางที่ถนัด. ในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะปรารภกับท่านให้เข้าใจว่า วิชาที่แต่ละคนเรียนจบมาตามหลักสูตรนั้น ถึงจะเป็นวิชาระดับสูง แต่ก็ยังจำกัดอยู่มากไม่กว้างขวางสมบูรณ์พอ ที่จะนำไปใช้ประกอบการทำงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ^{๘๓}. ความรู้อันพึงประสงค์สำหรับทำงานนั้น ควรจะต้องเป็นความรู้ที่กว้างขวางและสมบูรณ์พอสมควร หมายความว่า นอกจากจะต้องมีวิชาเฉพาะสาขาหนึ่งสาขาใดเป็นวิชาหลักแล้ว ยังจะต้องมีความรู้ทั่วไปอย่างอื่น ๆ ที่เป็นความรู้ที่ถูกต้องและมีประโยชน์ เป็นส่วนประกอบส่งเสริมด้วย ทั้งนี้เพราะวิชาการทั้งหลายมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันและเกื้อกูลกันอยู่เกือบทุกอย่าง. หากบุคคลมีความรู้ที่จำกัดวงแคบจนเกินไป จะนำไปใช้ทำงานให้สำเร็จผลที่สมบูรณ์ได้โดยยาก.

การที่จะศึกษาเพิ่มพูนวิชาความรู้ให้กว้างไกลออกไปได้นั้น บุคคลจะต้องกระตือรือร้นขวนขวายและเปิดตาเปิดใจให้กว้างขวางเพื่อเรียนรู้อยู่เสมอ ทั้งทางลึกและทางกว้าง. เมื่อจะศึกษาเรื่องใด ต้องเอาใจใส่ติดตามเรื่องนั้นอย่างจริงจัง เบื้องต้นก็ต้องพยายามจับเค้าโครงส่วนรวมของเรื่องให้ได้ก่อน แล้วจึงแบ่งพิจารณาลงไปเป็นรายละเอียดทีละส่วนทีละตอน ให้เห็นประเด็น ให้เห็นส่วนที่เป็นเหตุส่วนที่เป็นผล ให้เห็นลำดับความเกี่ยวเนื่องแห่งเหตุและผลนั้นๆ โดยตลอด จนเข้าใจชัดเจนแน่นอน สามารถสรุปลงเป็นกฎเกณฑ์หรือเป็นทฤษฎี ตามเหตุผลที่พิจารณาเห็นชัดแล้วนั้นได้. ถึงขั้นนี้ บุคคลก็จะมีความรู้ชัด ที่เป็นปัญญา สำหรับนำไปเทียบเคียงใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน ทำให้การวินิจฉัยตัดสินหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นไปอย่างถูกต้องสมบูรณ์ทุกอย่าง. จึงขอฝากข้อปฏิบัตินี้ไว้แก่บัณฑิตใหม่ ให้เป็นแนวทางศึกษาเพื่อความเจริญมั่นคงต่อไปในวันข้างหน้า

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าในชีวิต. และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

^{๘๒} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 10 (วันที่ 2)

^{๘๓} ครั้งที่ 2 เรื่อง “ความรู้อันพึงประสงค์สำหรับทำงาน”

สำเนา
พระราชโฆวาท*
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอาทิตย์ ที่ 23 ธันวาคม 2527 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย รามคำแหงอีกวาระหนึ่งในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับ เกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้พูดถึงเรื่อง วิชาความรู้อันพึงประสงค์สำหรับใช้ปฏิบัติงานเพื่อ ความเจริญก้าวหน้ามาแล้ว. วันนี้ จะพูดกับท่านทั้งหลายถึงเรื่อง ความคิดวินิจฉัยที่ถูกต้องแท้เที่ยง ตรง ต่อไป.

“ความคิดวินิจฉัยที่ถูกต้องแท้เที่ยงตรงนั้นเป็นเหตุเกื้อกูลให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตัว และประพฤติปฏิบัติต่อบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จึงนับเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ และจำเป็นอย่างหนึ่งสำหรับผู้ที่ปรารถนาความดีความเจริญในชีวิต. คุณสมบัติข้อนี้มีหลักที่ ทุกคนอาจปฏิบัติฝึกฝนให้เกิดขึ้นในตนเองได้ มิได้อยู่พ้นความพยายามของบุคคล เบื้องต้น จะต้องทำความคิดจิตใจให้เป็นกลางและหนักแน่น ไม่คิดเข้าข้างตัวเอง ไม่คิดเข้าข้างผู้อื่น และ ไม่ปล่อยให้ตกอยู่ในอำนาจอคติต่าง ๆ. ต่อไป เมื่อจะพิจารณาเรื่องใดปัญหาใด หรือบุคคลใด ๆ ก็พยายามพิจารณาด้วยใจที่หนักแน่นเป็นกลางนั้นทุกครั้งโดยเคร่งครัด ให้เป็นนิสัย การเพ่ง พิจารณาด้วยใจเป็นกลาง ไม่มีอคติคอยชักนำนั้น จะช่วยให้ความคิดความอ่านกระจ่างแจ่มใสขึ้น และเมื่อความคิดกระจ่างแจ่มใสขึ้น ก็ย่อมแลเห็นสิ่งที่ตั้งใจพิจารณาอย่างชัดเจนตามความเป็นจริง ถึงขั้นนี้ความคิดวินิจฉัยที่ถูกต้องแท้เที่ยงตรงจะเกิดขึ้นทำให้สามารถตัดสินใจชี้ขาดและปฏิบัติต่อปัญหา. สถานการณ์ ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรง พอเหมาะ พอดี ตามเหตุผล ถ้ายังพยายามฝึกหัดปฏิบัติให้จริงจังสม่ำเสมอยิ่งขึ้น ก็จะช่วยส่งเสริมความคิดวินิจฉัยให้แจ่มแจ้ง รวดเร็ว และถูกต้องแน่นอนขึ้นเป็นลำดับ. ไม่ว่าจะประกอบกิจการงานใด ๆ ก็มีแต่จะเจริญมั่นคงขึ้น ไม่มีทางที่จะตกต่ำลงได้. จึงสมควรที่ท่านทั้งหลายจะรีบชวนชวนปฏิบัติฝึกฝนให้มีขึ้นเสียตั้งแต่นี้.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ สุข ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุกๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มา ร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

* พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 10 (วันที่ 3)

** ครั้งที่ 3 เรื่อง “ความคิดวินิจฉัยที่ถูกต้องแท้เที่ยงตรง”

สำเนา
พระราโชวาท^{๐๐}
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอาทิตย์ ที่ 23 ธันวาคม 2527 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในภาคเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงความคิดวิจักษ์ที่เที่ยงตรง ว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมบุคคลให้บรรลุถึงความสุขความเจริญในชีวิตและการงาน. ในภาคนี้^{๐๑}จะพูดกับท่านทั้งหลายถึงความคิดริเริ่มและความคิดที่เป็นอิสระ.

ทุกวันนี้มีมติที่มักจะยึดถือกันอยู่อย่างหนึ่งว่า การจะดำเนินกิจการงานให้เจริญรุดหน้านั้น ต้องอาศัยความคิดริเริ่มและความคิดอิสระเป็นแรงผลักดันอย่างสำคัญ ซึ่งบัณฑิตทุกคนย่อมจะทราบกันอยู่. จึงใคร่จะนำเรื่องนี้มาปรารภกับท่าน. ความคิดริเริ่มนั้น ฟังดูเผินๆ ดูเหมือนจะผุดเกิดขึ้นมาได้เอง. ความจริงความคิดชนิดนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าปราศจากพื้นฐาน หมายความว่า ก่อนที่จะเกิดความคิดริเริ่มในเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นได้นั้น บุคคลจะต้องมีความรู้ที่ดี ที่กว้างขวางในเรื่องต่างๆ เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ทั้งมีความคิดพิจารณาที่ดี มีหลักเกณฑ์ มีเหตุผลพร้อมอยู่ด้วย. เมื่อได้นำความรู้กับความคิดพิจารณานั้นมาประสานกันเข้าอย่างถูกต้องเหมาะสมพอดีจึงสามารถสร้างความคิดใหม่ที่ดี ที่พร้อมมูลด้วยหลักการและเหตุผล อันเรียกว่าความคิดริเริ่มขึ้นมาได้ สำหรับใช้แก้กฏการปฏิบัติบริหารงานดังได้กล่าว. ส่วนความคิดอิสระนั้น ท่านทั้งหลายก็อย่าเข้าใจง่ายๆ ว่าเป็นความคิดที่เต็มเปี่ยมไปด้วยอิสระภาพ เสรีภาพ จนไม่ต้องฟังเสียงผู้ใด หรือเป็นความคิดที่แปลกประหลาด ไม่มีของใครเหมือน. ความคิดอิสระแท้จริง ควรจะหมายถึงความถึงความคิดที่เป็นอิสระจากความเห็นแก่ตัวและอคติต่างๆ อย่างเป็นความคิดที่กระจ่างแจ่มใส พร้อมมูลด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง มีเป้าหมายอันเที่ยงตรงแน่นอน ที่มุ่งให้สำเร็จผลอันเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนแก่ส่วนรวมอย่างครบถ้วนและยั่งยืน. ท่านทั้งหลายควรจะได้รับทราบให้แน่ชัด ก่อนที่จะออกไปประกอบกิจการงานสร้างตนเองต่อไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุกๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

^{๐๐} พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 10 (วันที่ 3)

^{๐๑} ครั้งที่ 4 เรื่อง “ความคิดริเริ่มและความคิดที่เป็นอิสระ”

สำเนา

พระราโชวาท^{๘๘}

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 24 ธันวาคม 2527 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

วันนี้ตั้งใจจะมาพูดกับท่านทั้งหลายถึง^{๘๙}เรื่องการทำงานให้ได้ผล ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยพระราชทานพระบรมราชาธิบายไว้ว่า การทำงานนั้น กล่าวอย่างสั้นและตรงที่สุด ก็คือ การปฏิบัติภาระหน้าที่ที่มีอยู่ให้ลุล่วงและสำเร็จผลอันพึงประสงค์ มีหลักการสำคัญ ในทางปฏิบัติว่า เบื้องต้น ให้พิจารณาทำความเข้าใจในงาน ด้วยเหตุด้วยผล. ให้กระจ่างแจ่มแจ้ง ก่อน เช่นว่ามีวัตถุประสงค์แท้จริงอย่างไร มีแบบแผนวิธีการที่จะทำอย่างไร แล้วมุ่งปฏิบัติไปตาม จุดมุ่งหมายนั้นให้เที่ยงตรงเต็มความสามารถ. หากรู้สึกว่ามีเหตุอุปสรรคหรือปัญหาอันใดเข้า ก็ให้พิจารณาว่าเป็นปัญหาจริงหรือไม่ จะต้องแก้ไขปรับปรุงหรือไม่ และเมื่อปรับปรุงแล้วจะช่วยให้งานดีขึ้นได้แน่นอนหรือไม่. เมื่อแน่ใจว่าจะต้องแก้ไขจริงแล้ว ก็เร่งแก้ไขให้ลุล่วงไปโดยเร็ว เพื่องานจะได้ดำเนินต่อไปได้ไม่ติดขัด. แต่ถ้าพิจารณาเห็นว่าไม่ใช่ปัญหาจริง ก็ไม่จำเป็นต้องไปมัวแก้ไขปรับปรุง เพราะมีตัวอย่างปรากฏอยู่บ่อยๆ ว่า การที่มุ่งแต่จะปรับปรุงพัฒนางาน อยู่ตลอดเวลา นั้น ทำให้ไม่เป็นอันได้ลงมือปฏิบัติงาน กลับทำให้งานติดขัดและหยุดชะงัก ต้องเสียเวลาล่าช้า และเสียประโยชน์ที่ควรจะได้ไปเปล่าๆ โดยใช่เหตุ. จึงขอฝากให้บัณฑิต ผู้ปรารถนาความเจริญก้าวหน้า ได้นำพระบรมราโชวาทนี้ไปพิจารณากันให้ได้ประโยชน์.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ สุขภาพดี มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มา ร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

^{๘๘} พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 10 (วันที่ 4)

^{๘๙} ครั้งที่ 5 เรื่อง “การทำงานให้ได้ผล”

สำเนา
พระราชโฆวาท^{๑๐}

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 24 ธันวาคม 2527 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย รามคำแหงเป็นวาระที่ 6 ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติ และความสำเริง.

เมื่อเช้า ข้าพเจ้าได้พูดคุยกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงการทำงานให้สำเร็จผล ภาคบ่ายนี้ ก็จะพูดเรื่องการทำงานเพิ่มเติมให้กับท่านอีก.

^{๑๑}การจะทำงานให้มีประสิทธิภาพ และให้ดำเนินไปโดยราบรื่นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องทำด้วยความรับผิดชอบอย่างสูง โดยไม่บิดเบือนจุดประสงค์และเนื้อหาที่แท้จริงของงาน. สำคัญที่สุดต้องเข้าใจความหมายของคำว่า “ความรับผิดชอบ” ให้ถูกต้อง คือขอให้เข้าใจว่า “การรับผิดชอบ” ไม่ใช่การรับโทษ หรือถูกลงโทษ และ “การรับชอบ” ก็ไม่ใช่รับรางวัล หรือรับคำชมเชย การรู้จักรับผิดชอบหมายถึงการยอมรับรู้ว่าการกระทำของตนมีสิ่งใดผิดพลาดเสียหายบ้าง และเสียหายเพราะเหตุใด เพียงไร. ความรับรู้เช่นนี้มีประโยชน์ทำให้บุคคลรู้จักพิจารณาตนเอง ยอมรับความผิดพลาดบกพร่องของตนเองโดยใจจริง. เป็นทางที่จะช่วยให้แก้ไขความผิดได้ด้วยการปฏิบัติแก้ไขเสียใหม่. ส่วนการรู้จักรับชอบนั้นคือรู้ว่าสิ่งที่ตนกระทำมีสิ่งใดถูกต้องแล้วอย่างไรบ้าง เช่นว่าถูกตามความมุ่งหมาย ถูกตามหลักวิชา ถูกตามวิธีการปฏิบัติ. ความรับรู้อย่างนี้มี ประโยชน์ทำให้ทราบได้อย่างแจ่มชัดว่า จะมีวิธีการทำให้งานสำเร็จสมบูรณ์ได้อย่างไร จักได้ถือ ปฏิบัติเช่นนั้นต่อไป. นอกจากนี้ เมื่อได้เข้าใจความหมายของคำว่า “รับผิดชอบ” ตามนัย ดังกล่าวชัดเจนแล้ว บุคคลย่อมสำนึกตระหนักได้ทันทีด้วยว่า “ความรับผิดชอบ” นั้น แท้จริง ก็คือหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง ที่ตนได้รับมอบหมายมาให้ทำ และจะหลีกเลี่ยงละเลยไม่ได้ จึงใคร่ขอให้ บัณฑิตนำไปคิดทบทวนดูให้เห็นจริง เพื่อประโยชน์ของตัวท่านเองต่อไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบ ความสุข ความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุกๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มา ร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

^{๑๐} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 10 (วันที่ 4)

^{๑๑} ครั้งที่ 6 เรื่อง “การทำงานให้มีประสิทธิภาพ”

สำเนา

พระราชโฆวาท^{๑๒}

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ 16 ธันวาคม 2528 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีนี้ ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรปีนี้ ข้าพเจ้าตั้งใจจะกล่าวถึงเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับท่านทั้งหลายสักสองเรื่อง คือ^{๑๓}เรื่องการดำรงตนให้สมฐานะของบัณฑิตเรื่องหนึ่ง กับ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบัณฑิตกับสังคมอีกเรื่องหนึ่ง. ทั้งสองเรื่องนี้มีสาระและรายละเอียดปลีกย่อยอยู่มาก จะแยกกล่าวให้ทราบในแต่ละครั้งแต่ละวัน. แต่ละคนควรติดตามรับทราบให้ต่อเนื่องกันตลอดทุกตอน เพราะเชื่อว่าจะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำรงตนและพัฒนาสังคมได้ต่อไป.

ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยถือว่าเป็นผู้มีการศึกษาสูง จึงเรียกชื่อว่าบัณฑิต บัณฑิตจะมีชื่อเป็นเกียรติยศแต่เพียงอย่างเดียวไม่สมควร จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความคิด และสามารถสมฐานะบัณฑิตด้วย. ข้อนี้อธิบายได้ว่า “ความรู้ของบัณฑิตควรเป็นความรู้เชิงวิชาการ ซึ่งมีทฤษฎีและข้อพิสูจน์เป็นเครื่องรองรับ พร้อมกันนั้นก็ต้องมีความคิดความสามารถที่จะนำหลักวิชาไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงให้ได้โดยถูกต้องพอเหมาะพอดีด้วย. เมื่อบุคคลมีความรู้จริงและนำไปใช้งานได้จริง จึงจะนับว่าเป็นบัณฑิตแท้ มิใช่เป็นบัณฑิตแต่เพียงชื่อ. อีกประการหนึ่ง ในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์นั้น จำต้องระลึกรู้เสมอว่า บัณฑิตไม่ควรใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ของตนเองเพียงอย่างเดียว ควรจะได้ใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมด้วย ให้ยิ่งไปกว่าใช้เพื่อตนเอง เพราะส่วนรวมนั้นเป็นพื้นฐานที่พึงที่อาศัยของบุคคล ให้บุคคลมีความสุขความเจริญได้. ถ้าทำได้แล้ว ความเป็นบัณฑิตในตัวก็จะสมบูรณ์ขึ้นและจะเป็นเกียรติเชิดชูตัวขึ้นมาได้อย่างแท้จริง.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติทุก ๆ ประการของคนดี เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และได้ประสบความสำเร็จ ความเจริญและความสุขถ้วนทุกสิ่งในชีวิต.

^{๑๒} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 1)

^{๑๓} พระราชโฆวาท เรื่องที่หนึ่ง “การดำรงตนให้สมฐานะของบัณฑิต”

สำเนา

พระราชโฆวาท^{๑๖}

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 16 ธันวาคม 2528 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีนี้ เป็นวาระที่สอง ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับ เกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อเช้าข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า บัณฑิตควรมีความรู้ที่หนักแน่นเป็น หลักวิชา และมีความคิดความสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในสถานการณ์จริงได้ ทั้งได้ กล่าวย่ำว่า ผู้มีความเป็นบัณฑิตและมีเกียรติสมบูรณ์นั้น คือผู้ที่มิได้ใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ตนอย่างเดียว หากแต่ได้ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมด้วย.

ต่อไปข้างหน้าเมื่อมีงานการทำ ^{๑๖}บัณฑิตจะต้องทำร่วมกับผู้อื่นมากมาย. แต่ละคน จึงควรจะทราบได้แน่ชัด ว่าความรู้ของคนที่ร่วมงานกันนั้นมักมีเป็นสองลักษณะ. ลักษณะหนึ่งเป็น ความรู้เชิงทฤษฎี อย่างความรู้ของบัณฑิตที่เล่าเรียนมาตามหลักสูตร. อีกลักษณะหนึ่งเป็นความรู้เชิง ความชำนาญ อย่างความรู้ของผู้ที่ปฏิบัติงานมานาน มีประสบการณ์มาก เมื่อคนสองพวกมาทำงาน ร่วมกัน บัณฑิตควรเห็นความสำคัญและยอมรับ ว่าความรู้เชิงความชำนาญของคนเก่าในหน่วยงาน เป็นความรู้ที่มีคุณค่า และควรให้เกียรติยกย่องผู้มีความชำนาญเสมอด้วยผู้มีความรู้เชิงทฤษฎี. การ เห็นความสำคัญและยอมรับความรู้ของผู้ร่วมงานเช่นนั้น จะทำให้บัณฑิตได้รับความรู้เชิงความชำนาญ เพิ่มขึ้นมาด้วย จากการร่วมมือช่วยเหลือของคนเก่า และจะช่วยให้การทำงานที่ร่วมกันทำประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย.

^{๑๗}อีกประการหนึ่ง การร่วมมือทำงานกับบุคคลอื่นได้ดี ไม่มีการขัดแย้งกระทบกระทั่ง กันนั้น ถือเป็นความสามารถที่น่ายกย่องอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเกื้อกูลให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่น ให้ ทุกคนทำหน้าที่ที่งานได้อย่างมีความสุขสะดวกสบาย ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงตามที่มุ่งหวัง ฉะนั้น ความสามารถในการประสานงานประสานประโยชน์กันจึงเป็นคุณสมบัติที่บัณฑิตพึงฝึกฝนให้เกิดมี สมบูรณ์ขึ้น.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วย กำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดสติปัญญา สามารถประสานประโยชน์ของส่วนรวมได้เป็นอย่างดี และ ให้มีความสุข ความเจริญ ความสวัสดิ์ พร้อมทุกคน.

^{๑๖} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 1)

^{๑๗} เรื่องที่ 2 “ความสัมพันธ์ระหว่างบัณฑิตกับสังคม”

สำเนา

พระราชโฆวาท^{๑๘}

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ 19 ธันวาคม 2528 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีนี้ เป็นวาระที่สาม ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับความสำเร็จ.

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วในที่ประชุมบัณฑิตเมื่อสองครั้งก่อนนี้ว่า บัณฑิตควรรู้จักใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้มากกว่าประโยชน์ส่วนตน และควรรู้จักร่วมมือประสานงานกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ภาระหน้าที่โดยสมบูรณ์.

ครั้งนี้ขอเสริมว่า การที่บัณฑิตจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ^{๑๙}ยังมีเหตุปัจจัยอื่นอีกหลายส่วน ที่จะประกอบกันส่งเสริมให้บรรลุความสำเร็จความเจริญมั่นคงในชีวิตได้ ปัจจัยส่วนสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ ความมีวินัย.

^{๑๐๐}วินัยเป็นของสูง เป็นสมบัติของผู้เจริญ ในโลกนี้ มีมนุษย์เท่านั้นที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้มีวินัยอย่างสมบูรณ์แท้จริงได้. วินัยเป็นเครื่องกำกับระคับระคองและชี้นำบุคคลให้ดำเนินชีวิตไปอย่างถูกต้อง มีแบบแผนและหลักกการสอดคล้องต้องกันกับรูปแบบความประพฤติปฏิบัติของคนทั่วไป ทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานอย่างเป็นระเบียบ มีหลักเกณฑ์ มีแนวทางอันเหมาะสมที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วถูกต้องได้ ผู้ที่ศึกษาพัฒนาตนเองจนได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิตแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบตระหนักถึงคุณค่าของวินัย และประพฤติปฏิบัติอย่างผู้มีวินัยทุกขณะจิต จึงจะทำให้สังคมและประเทศชาติพัฒนาไปในทางเจริญได้ตามที่มุ่งหวัง.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา มีคุณธรรมและมีวินัยเป็นเครื่องเกื้อกูลระคับระคองตัวและความประพฤติปฏิบัติทุกอย่าง ให้ดำเนินก้าวหน้าไปได้โดยสวัสดิ์ และประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ ตามที่ปรารถนาปรารถนา.

^{๑๘} พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มว. รุ่นที่ 11 (วันที่ 2)

^{๑๙} เรื่องเหตุปัจจัยที่ประกอบส่งเสริมให้บรรลุความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในชีวิต

^{๑๐๐} ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ ความมีวินัย

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁰¹

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ 19 ธันวาคม 2528 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีนี้ เป็นวาระที่สี่. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรครั้งก่อนๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาความรู้ การนำความรู้ไปใช้เพื่อส่วนรวม การประสานประโยชน์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการรู้จักดำรงชีวิตอย่างมีวินัย วันนี้ จะพูดถึงเรื่องคุณธรรม.

¹⁰²คุณธรรม แปลว่าสภาพคุณงามความดี เป็นเรื่องกว้างใหญ่ที่ครอบคลุมความดีและความถูกต้องทุกประการ. ความมีคุณธรรมเป็นสิ่งละเอียดอ่อนอยู่ในจิตใจของแต่ละคนไม่อาจวัดหรือควบคุมได้ด้วยกฎหรือข้อบังคับใดๆ หากแต่ควบคุมได้ด้วยจิตสำนึกของตนเอง. ผู้ที่มีจิตสำนึกในคุณธรรม สามารถหักห้ามความคิดที่ไม่ถูกต้อง สามารถยับยั้งการกระทำที่ไม่สมควร และสามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติแต่ในทางดีได้ จึงได้รับการยกย่องนับถือว่าเป็นคนดีอย่างแท้จริง. และด้วยเหตุนี้ ในการให้การศึกษาทุกระดับจึงแทรกการศึกษอบรมเรื่องคุณธรรมไว้ด้วย. บัณฑิตเป็นผู้ได้รับการศึกษาสูง. ในสายตาและความคิดของคนทั่วไป ย่อมคิดเห็นว่าทุกคนได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกในคุณธรรมมาแล้วเป็นอย่างดี. แต่จิตสำนึกนั้นเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นวัดไม่ได้. การประเมินค่าคุณธรรมในตัวบัณฑิตของคนทั่วไป จึงเป็นเพียงการคาดคะเน. ผู้ที่จะรู้ชัดและวัดได้ ก็คือตัวของบัณฑิตเอง. และในเมื่อคนในสังคมเขาเชื่อถือว่าบัณฑิตเป็นผู้มีคุณธรรมดังนี้ ก็ควรที่ทุกคนจะได้ฝึกอบรมคุณธรรมให้สมบูรณ์พร้อมขึ้นในตน ให้สมกับที่สังคมยกย่องเชิดชู.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยพลานามัย มีสติปัญญา มีวินัย และมีจิตสำนึกในคุณธรรมอยู่เสมอเป็นนิตย์ และขอให้มีความสุขความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าในชีวิตจงทั่วกันทุกคน.

¹⁰¹ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 2)

¹⁰² บัณฑิตส่งเสริมให้บรรลุความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในชีวิต ข้อที่สอง คือ การมีคุณธรรม

ตำนาน
พระราโชวาท¹⁰³
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ 20 ธันวาคม 2528 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีนี้เป็นวาระที่ห้า ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ครั้งก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้ฝากความคิดไว้ให้บัณฑิตนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แก่ส่วนรวม ให้ประสานประโยชน์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกในคุณธรรมอยู่เสมอเป็นนิตย์ วันนี้ จะกล่าวถึงความอดกลั้นและความอดทน.

ในวิถีชีวิตของเรา แต่ละคนย่อมต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา. ปัญหาและอุปสรรคจึงเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับมนุษย์ ปัญหาใหม่ๆ นั้นมีอยู่สองพวก คือ ปัญหาเกิดจากความขัดแย้งกับบุคคลอื่นพวกหนึ่ง กับ ปัญหาเกิดจากความยากลำบากในการทำงานอีกพวกหนึ่ง ปัญหาทั้งสองพวกนั้นเป็นอุปสรรคขัดขวางความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและประกอบกิจการงานเป็นอย่างยิ่ง.

เท่าที่บัณฑิตได้เรียนรู้วิธีแก้ไขปัญหามาแล้ว คงจะทราบดีว่าปัญหาความขัดแย้งต่างๆ นั้น เราอาจใช้คุณธรรม จริยธรรม และการประสานประโยชน์เป็นเครื่องแก้ได้ และปัญหาความยากลำบากในการทำงาน เราก็อาจใช้ความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงความชำนาญเป็นเครื่องแก้. ในทัศนะของบัณฑิตใหม่ ท่านอาจคิดว่าความรู้และประสบการณ์เท่าที่ท่านมีอยู่นั้นอาจจะเพียงพอแล้วสำหรับแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตที่จริงท่านยังจะต้องอาศัยคุณสมบัติสำคัญเฉพาะพิเศษอีกสองประการเป็นส่วนประกอบเกื้อหนุนด้วย คือความอดกลั้นและความอดทน. ความอดกลั้นคือความสามารถระงับใจและความคุมอารมณ์ที่เราร้อนไว้มิให้เดือดพล่านหวนไหว้ไปกับความจุกจิกขัดแย้ง.¹⁰⁴ ความอดทนคือความมีกำลังใจที่มั่นคงแข็งแรง ไม่ย่อท้อต่อความลำบากตรากตรำทั้งปวง ทั้งสองจึงเป็นเครื่องมือวิเศษสุดสำหรับนำมาใช้เผชิญปัญหาและแก้อุปสรรคในการทำงานซึ่งท่านทั้งหลายจำเป็นต้องฝึกรวมให้มีขึ้น

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยพลานามัย สติปัญญา ความมีวินัย จิตสำนึกในคุณธรรม และความอดกลั้นอดทน เพื่อสามารถนำความสำเร็จในหน้าที่การงานมาสู่ตนเองและส่วนรวม. ขอให้ทุกท่านมีความสุข ความเจริญโดยทั่วกัน.

¹⁰³ พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 3)

¹⁰⁴ คุณสมบัติสำคัญเฉพาะพิเศษสองประการในการแก้ปัญหามองอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้แก่ ความอดกลั้นและอดทน (ปัจจัยข้อที่ 3)

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁰⁵

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ 20 ธันวาคม 2528 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีนี้ เป็นวาระที่หก. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรทั้งห้าวาระที่ผ่านมา ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงการนำความรู้ไปใช้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม การประสานประโยชน์ร่วมกับผู้อื่น ความมีวินัย ความมีจิตสำนึกในคุณธรรม ความอดกลั้นและความอดทน. วันนี้ จะกล่าวถึงการเสียสละ.

การเสียสละเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับธรรมชาติของมนุษย์ เพราะการเสียสละคือการยอมให้ปล่อยให้ เป็นการสูญเสียสิ่งที่ตนเองมีอยู่ หรือสิ่งที่ตนเองต้องการ. ผู้ที่สามารถเสียสละประโยชน์ตนให้แก่ผู้อื่นหรือส่วนรวมได้ ก็เพราะมีความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น อย่างหนึ่ง. กับได้พิจารณาเห็นอย่างถ่องแท้ว่า ผลประโยชน์ของส่วนรวมนั้นยิ่งใหญ่เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว อีกอย่างหนึ่ง การที่ต้องเสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคมก็เพื่อธำรงสังคมซึ่งเป็นที่พึ่งที่อาศัยของบุคคลไว้ให้เจริญมั่นคงอยู่ เพราะถ้าสังคมมีอันเป็นต้องเสื่อมสลายล่มจมลง บุคคลในสังคมก็จะไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ส่วนตนไว้ได้. ¹⁰⁶ท่านทั้งหลายต้องเข้าใจว่า การรู้จักเสียสละสิทธิและประโยชน์ส่วนตัวให้แก่สังคมหรือส่วนรวมที่เราเกี่ยวข้องอยู่ ย่อมเป็นการรักษาทั้งสถานะของบุคคลและสถานะของสังคมให้ดำรงอยู่เป็นสังคมที่ทุก ๆ คนจะมีความสุขร่วมกันตลอดไปได้. บัณฑิตควรฝึกตนเองให้รู้จักและนิยมการเสียสละให้เป็นปรกติวิสัย จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีจิตใจที่พัฒนาแล้ว ก็สามารถหยั่งรู้ประโยชน์สุขอันแท้จริงและยั่งยืนของสังคมมนุษย์ได้โดยถ่องแท้.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีใจเข้มแข็ง มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ มีสติปัญญา มีวินัย ยึดมั่นในคุณธรรม มีความอดกลั้นอดทน มองเห็นการณ์ไกลและประสบความสำเร็จความเจริญในหน้าที่การงานทุกเมื่อทุกประการตามที่ปรารถนา.

¹⁰⁵ พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 3)

¹⁰⁶ บัณฑิตข้อที่ 4 ได้แก่การเสียสละ

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁰⁷

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ที่ 21 ธันวาคม 2528 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีนี้ เป็นวาระที่เจ็ด. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับความสำเร็จ.

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรทั้งหกวาระที่ผ่านมา ข้าพเจ้าได้ย้าให้ตระหนักในการใช้ความรู้เพื่อส่วนรวมการประสานประโยชน์กับผู้อื่น ความมีวินัย ความมีคุณธรรม ความอดกลั้น อดทน และการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม. วันนี้ จะขอกล่าวถึงความสำคัญของการอ่อนน้อมถ่อมตน.

การอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นจริยธรรมอันเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มคนทุกชาติทุกภาษาว่าเป็นเครื่องประสานสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น ทำให้สังคมมนุษย์รวมกันอยู่ได้อย่างสงบสุข ซึ่งตรงกันข้ามกับความแข็งกร้าวรุนแรงอันเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง และร้ายแรงไปจนถึงการแตกทำลายของสังคมมนุษย์. ดังนั้น มนุษย์ผู้พัฒนาตนเองเป็นผู้เจริญแล้ว จึงเลือกหนทางที่นุ่มนวล คือความสุภาพอ่อนโยนและอ่อนน้อมเข้าหากัน เป็นเครื่องประสานสัมพันธ์กัน.

¹⁰⁸ บัณฑิตทุกคนมีโอกาสดีกว่าและมีวิถยฐานะสูงกว่าคนทั่วไปอีกจำนวนมาก เพราะได้เล่าเรียนศิลปะวิทยาการและได้รับการอบรมฝึกฝนในระเบียบแบบแผนต่างๆ มากากกว่า. จึงต้องถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องน้อมตัวลงไปหาผู้อื่น คือรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนต่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้ได้รับความรัก ความนับถือ ความเคารพยกย่อง ความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลทุกฝ่าย และได้รับแต่ความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในการปฏิบัติงานทุกอย่าง.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีจิตใจเข้มแข็ง มีพลานามัยสมบูรณ์ มีสติปัญญา มีวินัย มีคุณธรรม มีความอดกลั้นอดทน และมีจริยธรรม นำทางให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานตลอดไป.

¹⁰⁷ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 4)

¹⁰⁸ บัณฑิตข้อที่ 5 ได้แก่ “การอ่อนน้อมถ่อมตน”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁰⁹

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันเสาร์ ที่ 21 ธันวาคม 2528 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีการศึกษา 2528 เป็นวาระที่แปด. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรประจำปีนี้ ที่ผ่านมาแล้วรวมเจ็ดครั้ง ข้าพเจ้าได้กล่าวย้าให้บัณฑิตใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ให้มีวินัย ให้รู้จักประสานประโยชน์กับผู้อื่น ให้รู้จักอดกลั้น อดทนเสียสละ และรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน. วันนี้ จะกล่าวเรื่องการพัฒนาตนเอง

ความรู้ที่เล่าเรียนมาตามหลักสูตร เป็นเพียงความรู้พื้นฐานตามแนวทางอย่างกลางๆ สำหรับทุกๆ คน. หากผู้ศึกษาจะนำไปใช้ประโยชน์ให้ได้ผลสมบูรณ์ จะต้องนำความรู้นั้นไปคิดปรับปรุงและฝึกฝนด้วยตนเองเพิ่มเติมอีก ความรู้นั้นจึงจะออกมาแตกต่าง เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่การงานในอาชีพของตนได้จริง การคิดปรับปรุงและฝึกฝนดังกล่าว คือการพัฒนาตัวเราด้วยตัวของเราเอง เรียกว่า ฟังตนเอง.

¹¹⁰การฟังตนเอง นอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภาระของสังคมแล้ว ยังเป็นการสร้างตัวเองที่ถูกต้องที่สุด เพราะตนเองย่อมรู้ถึงความต้องการ ชีตความสามารถ และจิตใจของตนเองได้ดีกว่าผู้อื่น ทั้งย่อมสามารถควบคุม สั่งการ สนองความต้องการ และช่วยให้ตนเองสำเร็จความประสงค์ได้อย่างถูกต้อง. ความสำเร็จประสงคที่เกิตได้ด้วยความสามารถของตนเองนั้น เป็นความสำเร็จที่มีค่าน่าภูมิใจอย่างยิ่ง. จึงขอให้บัณฑิตได้ตระหนักในเรื่องการฟังตนเองให้มากเป็นพิเศษ.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีจิตใจเข้มแข็ง มีพลานามัยดี มีกำลังกาย และกำลังสติปัญญา รู้จักคิดในทางถูกต้องชอบธรรม นำประโยชน์สุขมาสู่ตนเองและสังคมได้สมความปรารถนา.

¹⁰⁹ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต นร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 4)

¹¹⁰ บัณฑิตข้อที่ 6 เรื่อง “การพัฒนาตนเอง”